

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inzerati do 30 petk & Din 2., do 100 vrt Din 2.50, od 100 do 300 vrt & Din 3., večji inzerati petk vrsta Din 4. — Popust po dogovoru. Inzeratni danek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12., za inozemstvo Din 25. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo
Ljubljana, Knaflcova ul. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUŽNICE:
MARIBOR, Grajski trg št. 8. — CELJE, Kocenova ul. 2. — Tel. 190.
NOVO MESTO, Ljubljanska c. tel. št. 26. — Jesenice, Ob kolodvoru 104. —
Račun pri pošt. ček. zavodu v Ljubljani št. 10.351.

IZTREBLJENJE SLOVENCEV V JULIJSKI KRAJINI

Italijanski tisk zahteva popolno iztrebljenje Slovencev in Hrvatov
v Julijski krajini s kolonizacijo pristnih Italijanov

Trst, 18. okt. Tržaška lista »Popolo di Trieste« in »Piccolo« sta v medsebojnem ostrem tekmovalstvu zašla v polemiko o vprašanju raznarodovanja Slovanov v Julijski Krajini. »Piccolo« je pisal o potrebi etične bonifikacije v Julijski Krajini in pofašistenja vsega prebivalstva in na ta članek je ostro odgovoril včerajšnji »Popolo di Trieste«, ki trdi, da je treba Julijski Krajini z enokomsko-bonifikacijo in importiranjem fašistov vrniti italijanstvo, »politizirati« ukrepi pa je treba iztrebiti vse elemente, ki temu nasprotujejo. »Popolo di Trieste« besni v tej polemiki s »Piccolom« in zahteva iztrebljenje poslednjih obočev Slovencev iz okolice Trsta. List pravi, da se na italijanstvo Trsta in Julijske Krajine ne sme več gledati z istimi očmi kakor l. 1910, ampak z današnjim fašističnim pogledom iz l. 1930. »Popolo di Trieste« navaja dalje, da je bil l. 1910, Trst provincijalno mesto, obkroženo s kompaktnim jugoslovanskim elementom in le na jugu z mešanim prebivalstvom. Takrat je živel v Trstu, prvi list, 60.000 Slovencev med 119.000 skupnega prebivalstva, ne računajoč 30.000 Italijanov iz Istre.

Dalje poroča list, kako je šel nekdanji državnozbornski poslanec Pitaco, današnji župan Trsta svojecasno v Rim ter informiral Goltija o slovanski nevarnosti. Atilio Host pa je šel celo v Pariz z istim namenom do Clemenceaua. Kot posledica teh intervencij se je pričelo v Trstu živo ekonomsko delovanje in importiranje Italijanov, da se v vsej pokrajini nadene drugo lice. Sedaj po dvajsetih letih, pravi »Popolo«, so se razmere v mnogem izpremenile, na žalost pa se mora ugotoviti, na kar je tudi opozoril tržaški proces proti slovanskim teroristom, da je v naši hiši še vedno sovražnik živ.

To dokazuje tudi vprašanje več sto učencev nedavno ukinjene poslednje slovenske šole Sv. Cirila in Metoda v Trstu. Ta šola je dokazovala, da je v Trstu še l. 1930, živih več sto rodbin, ki se izjavljajo za slovenske in nečje sprejeti italijanske kulture. Te rodbine pozabljajo, da je Avstrija porušena in da ne morejo več sanjati o jugoslovenstvu. Čim pa se pride iz Trsta, naletite na vasi, v katerih prebivalstvo noče vedeti za »nacionalni jezik«. V teh vaseh žive atentatorji in je naša nacionalna dolžnost, da jih iztrebimo, ker ni pravilno, da se po dvanajstih letih pridruženja teh pokrajin še vedno živi tamkaj duh Ribara, Gregorina, Slavka, Mandiča, Spiničiča, Gregorčiča in drugih, da smatrajo priseljene Italijane kot prišleke, ki jih je treba pometati v morje. Ako bi vojna izpadla drugače, ne bi bilo danes v Julijski Krajini niti enega Italijana. Zato je treba izvesti v Julijski Krajini energično etično-bonifikacijo na način, kakršnega izvaja Kemal paša v Turčiji. Ob koncu zahteva »Popolo di Trieste«, naj se pripelje v Julijsko Krajino 50.000 Italijanov iz Istre, ki jim je treba preskrbeti primernih služb. Zahteva, da se pospeši zlasti industrializacija te pokrajine ter energično izvede fašistična agrarna politika. Ves slovanski element se mora odstraniti, ker je nesporno dejstvo, da so Slovani zelo nemiren element, ki živi v sovražstvu z domačimi Italijani. Če bi bili Slovenci lojalni, bi med njimi ne bilo atentatorjev. Fašizem mora napeti vse sile, da Julijska Krajina ne bo samo politično, ampak tudi duhovno sestavni del Italije.

V zvezi s to odkrito zahtevo fašističnega tiska za prisilno raznaroditev in iztrebljenje slovenskih sonarodnjakov so poslali fašisti po svojem poslanecu Coselschiju odprto vlogo Mussoliniju z zahtevo, naj store centralne oblasti vse, da se odpravi iz Julijske Krajine poslednji ostanek slovenske narodnosti. To interpelacijo objavlja včerajšnji »Piccolo«. V njej vprašuje Coselschi (Kozelski), kaj so storila oblastva, da se prepreči neprestana protitalijanska propaganda, ki jo vodi slovanska duhovščina v Julijski Krajini in ki je dovela do strašnega atentata na plemenitega prosvetnega delavca, učitelja Sotantosana. Interpelacija vprašuje vlado, ali je v duhu lateranskega pakta opozorila cerkveno oblast na potrebo koristnega sodelovanja svečenstva v svrhu pomirjenja julijsko-beneškega prebivalstva. Coselschi zahteva energično preprečitev zlorab položaja po slovanski duhovščini v propagandne namene in zamenjavo te duhovščine s pobožnimi italijanskimi domačini. Ta

korak je tem potrebniji, ker so italijanski svečeniki, ki prihajajo v nove pokrajine, dosledno dokazovali, da vršijo svojo službo korektno v splošno zadovoljnost. Kamor so prišli, so si hitro pridobili simpatije neitalijanskega prebivalstva, ki je tako kmalu našlo mir v svoji novi domovini.

Trst, 18. oktobra. »Piccolo« javlja, da se je izdajatelj »Novega lista« v Gorici nenadoma vrnil iz Zeneve in da je včeraj izdal novo številko »Novega lista«, v kateri objavlja svoj uvodnik. V njem označuje dr. Besednjak kot netočne vesti, da ni imel namena vrniti se iz Zeneve in da bi zaradi tega moral »Novi list« prenehati izhajati.

V zvezi s tem izjavljam, piše dr. Besednjak, da sem bil v inozemstvu z dovoljenjem italijanske vlade ter da ponovno prevzemam uredniški posel, dočim bo pravni položaj redakcijskega osebja rešen po pristojnih oblasteh. Glede na atentat v Vrhoplju izjavlja dr. Besednjak, da odobrava popolnoma pisanje poslednje številke »Novega lista«, v kateri so bile odločno obojene vse nasilne metode v politični borbi. Storiči strašnega atentata v Vrhoplju niso izvršili samo velikega zločina proti človeštvu, temveč tudi težak greh proti slovenskemu rodu, ki ga mislijo na ta način rešiti, dejansko pa ga vodijo v vedno večjo propast.

ti izhajati. V zvezi s tem izjavljam, piše dr. Besednjak, da sem bil v inozemstvu z dovoljenjem italijanske vlade ter da ponovno prevzemam uredniški posel, dočim bo pravni položaj redakcijskega osebja rešen po pristojnih oblasteh. Glede na atentat v Vrhoplju izjavlja dr. Besednjak, da odobrava popolnoma pisanje poslednje številke »Novega lista«, v kateri so bile odločno obojene vse nasilne metode v politični borbi. Storiči strašnega atentata v Vrhoplju niso izvršili samo velikega zločina proti človeštvu, temveč tudi težak greh proti slovenskemu rodu, ki ga mislijo na ta način rešiti, dejansko pa ga vodijo v vedno večjo propast.

Lep uspeh Brüningove vlade

Nemško posojilo v Ameriki odobreno — Socialni demokrati proti nezaupnici Brüningovi vladi

Berlin, 18. oktobra. Včeraj se je vršila v nemškem državnem zboru burna debata o zakonskem načrtu za najetje 125 milijon-skega posojila, ki je bilo zaključeno pred kratkim z ameriškim finančniki.

Razprava o tem posojilu je nudila komunistom in narodnim socialistom priložnost za nenavadno ostre napade proti vladi in je bil predsednik Loebe prisiljen opozoriti poslance na določbe zborničnega pravilnika, ki določa za kršenje njegovih določb izključitev od sej za 30 dni.

Komunistični poslanec Neubauer je očital vladi, da ni znala preprečiti bega nemškega kapitala v Švico, narodni socialistični poslanec Federer pa je izrazil bojazn, da bo novo posojilo imelo za posledico zaslužnjenje nemškega gospodarstva inozemskim kapitalistom.

Finančni minister Dietrich je ostro zavrnil te napade in izjavil, da znaša letni dolg Nemčije 1213 milijonov mark, ki ga zaradi velike brezposelnosti ni bilo možno zmanjšati. S pomočjo posojila pa bo mogoče spraviti proračun v ravnotežje. Inozemcem ni bil dovoljen nikak monopol na nemška podjetja.

Narodni socialisti so neprenehoma vpadali med njegovim govorom z raznimi medklici tako, da je bil prisiljen predsednik Loebe večkrat poklicati narodne socialistične poslance k redu.

Končno je zbornica vendarle v prvem in v drugem citanju odobrila zakonski načrt o posojilu in ga izročila finančni komisiji v nadaljnjo razpravo.

Nato je pričela zbornica razpravljati o vladni izjavi in predlagani nezaupnici vladi. Prvi je govoril bivši kancelar gospod Mueller-Franken, ki je v svojem govoru očital stališče socialistov do vladne izjave. Čim je stopil na govorniško tribuno, so narodni socialisti demonstrativno zapustili zbornico.

Mueller-Franken je v svojih iz-

vajanjih naglasil, da bi socialistična stranka takoj glasovala za nezaupnico sedanjim vladi, v kateri sede ministri kakor Schiele in Treviranus, ki uživajo simpatije nacionalistov in narodnih socialistov. Glede na hudo gospodarsko krizo, v kateri je Nemčija, pa bo socialistična stranka glasovala proti nezaupnici. Nadalje je izrazil mnenje, da se zasilne zakonske odredbe ne morejo ukinuti brez težkih posledic. Izjavil je, da odobrava vladno izjavo o zunanji politiki in zahteval, naj vlada energično nastopi proti begu nemškega kapitala v inozemstvo. Končno je zahteval, naj se nemške reparacije glede na težko gospodarsko stanje Nemčije zmanjšajo.

Po njegovem je Loebe izročil predsedništvu narodno-socialističnemu podpredsedniku Stoehru, nakar je pričel govoriti narodno-socialistični poslanec Strasser, ki so mu priredili njegovi pristaši burne ovacije.

Govornik je ostro napadel vladno politiko in očital ministrom Wirthu, Curtusu in Groenerju veleizdajo. Te besede so izzvale burjo protestov.

Ker ni podpredsednik Stoehr poklical govornika k redu, je ministrski predsednik Brüning demonstrativno zapustil dvorano.

Po daljšem razgovoru med Loebejem in Brüningom je Stoehr poklical Strasserja k redu, s čimer je bil ta incident likvidiran.

Berlin, 18. oktobra. Nemška gospodarska stranka je predložila državnemu zboru resolucijo, v kateri zahteva, naj nemška vlada podzame vse korake, da v okviru Youngovega načrta doseže takojšen moratorij za nemška reparacijska plačila in nov reparacijski načrt. Nadalje poziva resolucija vlado, naj ustavi reparacijska plačila, ki bi ogrožala življenjski standard nemškega ljudstva. Resolucija končno ugotavlja, da je Nemčija že več plačala kakor je bilo določeno v versailleski pogodbi.

Tajno oboroževanje Bolgarije

Nedovoljene vojaške vaje — Bolgarija ima tudi vojna letala, ki ji po mirovni pogodbi niso dovoljena

Beograd, 17. oktobra. M. »Politika« prinaša z bolgarsko-rumunske meje iz Gjurjeva naslednjo vest: Od potnikov, ki so v mesecu septembru letos potkovali preko Ruščuka iz Bolgarije se doznava, da so v Bolgariji v okolici mesta Šumena v prvi polovici meseca septembra na skrivaj vršili veliki manevri bolgarske vojske. Na teh manevrih so sodelovali bolgarske čete iz posadk v Ruščuku, Razgradu, Varni, Šumenu, Trnovem in drugih mestih. Vodja teh manevrov je bil vojni komandant v Varni polkovnik Čolarov, pri katerem je bilo opaznih večje število oficirjev. Govori se, da so bili med njimi tudi neki predstavniki tuje vojske, ki so iz gotove države nalašč zato došli v Bolgarijo. Ker pozitivne določbe mirovne pogodbe izrecno prepovedujejo take vrste vežbanja bolgarske vojske, so se manevri vršili v največji tajnosti. Zato tudi oficirski predstavniki tujih vojsk, vojni atašej, tem manevrom niso prisostvovali. Manevri so trajali nekoliko dni ter so se končali v bližini rumunske meje med Šumenom in Razgradom, ker je bil v načrtu manevrov spopad bolgarske in rumunske

vojske, ki ji je uspelo preko Dunava prodreti na bolgarsko ozemlje. Kot pozitivno doznava nadalje, da so pri tem sodelovali tudi rezervni oficirji in večje število rezervistov, skupaj okoli 15.000 mož. Prav tako so bila v raju Šumena in Razgrada opažena vojna letala, ki jih Bolgarija po določbah mirovne pogodbe ne sme imeti, ker so ji dovoljena samo civilna letala za prevoz pošte in potnikov. Ti tajni manevri bolgarske vojske so velik škandal, ker so se vršili proti izrecnim določbam neuilske mirovne pogodbe.

Zasedanje dijaških fig DN

Zeneva, 18. okt. AA. Včeraj je bilo odprto zasedanje študentskih organizacij za Društvo narodov v dvorani sveta Društva narodov v palači DN v Zenevi. O priliki otvoritve kongresa je izrekel v imenu Društva narodov pozdravni govor tajnik, sir Erick Drummond ter izrazil v svojem govoru najlepše želje DN glede bodočnosti organizacije. Kongresa se udeležujejo tudi jugoslovanski predstavniki poleg predstavnikov 19 nacionalnih uni.

Velika vohunska afera v Rumuniji

Mnogo osumljenih uradnikov, politikov in častnikov aretiranih — Vohunstvo so organizirali ruski agenti

Bukarešta, 18. oktobra. Policia je odkrila vohunsko organizacijo, ki je imela svoje zaupnike po vsej deželi. Aretiranih je bilo 70 oseb, med njimi več uradnikov, politikov in častnikov. Kakor objavlja notranje ministrstvo, so vohunstvo organizirali in finansirali ruski agenti, ki so v zadnjem trenutku pobegnili. Preiskavo vodijo, kakor se poroča ofi-

cijelno poleg civilnih oblasti tudi člani generalnega štaba. Serija aretacij se ni zaključena. Med doslej aretiranimi so številni tuji državljani ter več Rumunov. Kotikor se more obseg afeze že sedaj pregledati, se zdi, da gre za tako široko zasnovano akcijo, kakršne je v povojni dobi še ni bilo.

Delovni program kralja Karola

Senzacionalen apel na nove ministre — Dvanajst kraljevih smernic za delo nove vlade

Bukarešta, 18. oktobra. M. List »Diminac« objavlja pod naslovom »Senzacionalen govor kralja Karola« naslednjo vest:

Pri zaprsegi je nove ministre kralj nagovoril s kratkim, toda brez dvoma senzacionalnim govorom. Kralj Karol je dejal: »To je prvi slučaj v naši državi, da se je sestavila dejansko parlamentarna vlada. To je prvi slučaj, da se je sestavila vlada iz parlamenta in da nismo dobili vlade, ki bi si šele sama ustvarila parlament. Vi predstavljate vlado dela. Kdor misli, da nima dovolj moči za to delo, naj bo tako pogumen, da to odkrito pove. V tem ni ničesar neprijetnega in nečastnega, odhod enega ali dveh ministrov iz vlade pa tudi še ne pomeni ministrske krize. Izvršite moj in svoj program v vseh nujnih vprašanjih, ki zahtevajo rešitve. Ta program odobram v celoti. Lotite se takoj dela, jaz vas bom pri tem podpiral.«

Drugi list istega konzorcija, »Cuventak« piše pod naslovom »Pogoji kralja Karola za vlado Mironesca«, da je kralj Karol postavil naslednjih 12 zahtev: 1.) sestava realnega proračuna, ki bo odgovarjal dejanskemu položaju države in ne bo temeljil na pretranih davkih; 2.) predložitev zakonskega predloga proti oduševu; 3.) zakonski predlog o poslovanju bank, s katerim se bo zagotovilo vloženi privatni kapital; 4.) izvedba večjega investicijskega posojila; 5.) ukinitve samoupravnih blagin; 6.) revizija statusa državnih namestencev in določitev njihovih maksimalnih in minimalnih prejemkov; 7.) davčna razbremenitev; 8.) racionalizacija produkcije živil; 9.) revizija privilegiranega gospodarskega režima; 10.) zakonski ukrepi za pobijanje brezposelnosti; 11.) upravna reforma; 12.) znižanje obrestne mere.

Priprave za poljske volitve

Kandidatne liste za poljski Sejm — Nove aretacije — Demonstracije v Čenstohovu

Varšava, 18. oktobra. V nedeljo je bilo zaključeno vlaganje državnih kandidatnih list za volitve v novi poljski Sejm. Skupno je bilo vloženih 21 list za vsedržavno kandidatno listo, na kateri bo izvoljenih 72 poslancev. Ostalih 372 poslancev bo izvoljenih na pokrajinskih kandidatnih listah, ki bodo vložene šele kasneje. Doslej kandidirajo v poljski Sejm sledeče stranke: nadstrankarski blok za sodelovanje z vlado, revolucionarna frakcija poljske socialistične stranke, ki podpira Pilsudskega, narodni demokrati, židovska stranka, zveza za obrambo pravice in svobode naroda po imenu »Centrolew«, ki jo tvorijo opozicija, poljska socialistična stranka, Wyssvolnye, neodvisna kmečka stranka, Piastovci in narodno-delavska

stranka, nadalje ukrajinska stranka, nemški volilni blok, narodni židovski blok za malo Poljsko, katoliški ljudski blok in končno monarhistična liga.

Varšava, 18. oktobra. Politična policija še dalje vrši aretacije po vsej državi. V Vilnu je bilo aretiranih 14 Ukrajincev. V Pielcu je bil bivši ukrajinski poslanec Vasil Wasyleczuk zaradi protidržavne agitacije obsojen na leto dni zapora. Varšavska policija je v zvezi s krvavim atentatom v Čenstohovu aretirala 50 članov socialistično-demokratske stranke. V okolici Čenstohova je prišlo do demonstracij proti socialistom, v katerih so diaki razbili več socialističnih lokalov.

Nizozemski list o novi Jugoslaviji

Amsterdam, 18. okt. Največji nizozemski dnevnik »Telegraph« prinaša v številki z dne 15. t. m. uvodnik izpod peresa svojega rimskega dopisnika, ki je te dni obiskal Jugoslavijo, posebno Zagreb. Članek je pisan zelo toplo in dopisnik simpatično opisuje novo jugoslovensko življenje v primeru z znanim življenjem v Italiji. Posebno natančno slika življenje v Zagrebu, ki ga pozna že pet let. Med drugim pripoveduje, da se je tamkaj sestal z raznimi stariji znanci iz bančnega in industrijskega sveta, ki so mu zlasti v vseljem pripovedovali kako pristrano je bil nedavno sprejet v Zagrebu ministrski predsednik general Živković.

Kmetijska razstava v Sarajevu

Beograd, 18. oktobra. AA. 19. t. m. se vrši v Sarajevu splošna kmetijska in specialna perutninarstva razstava. Kot delegat ministrstva za kmetijstvo bo prisostvoval razstavi inž. Božidar Popadić, inspektor ministrstva za kmetijstvo.

Konferenca o pomorskem prometu

Beograd, 18. oktobra. AA. Po poročilu Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Zagrebu je direkcija pomorskega prometa v Splitu sklicala za 3. novembra t. l. konferenco, na kateri se bodo razen vprašanja voznega reda za leto 1931/1932 proučevale tudi razne želje in predlogi gospodarskih organizacij o novih potniških in blagovnih tarifah kakor tudi agentskih pristojbinah v obrežnem prometu med domačimi rekami.

Jugoslovenska konzularna agencija v Port Saidu

Beograd, 18. oktobra. AA. Kraljevska vlada je imenovala za svojega častnega konzularnega agenta v Port Saidu Djordja Vojvodica. Egiptska vlada je izdala g. Vojvodicu eksekvatur in častna konzularna agencija je že začela delovati.

Kralj Boris v Benetkah

Benetke, 18. oktobra. AA. Iz San Rossara je prispel incognito bolgarski kralj Boris, ki je na postaji sprejel svojo sestro princeso Evdoksijo.

Proslava fašističnega pohoda v Rim

Rim, 18. oktobra. AA. Sredi je bila sedma seja oktoberskega zasedanja velikega fašističnega sveta. V razpravi je bilo vprašanje o pokrajinskih korporacijah. Razpravo o tem vprašanju bodo nadaljevali na torkovi seji. Zatem so bila sprejeta navodila o letošnji proslavi fašističnega pohoda na Rim. Letošnja proslava naj bo slovesna. Velike skupštine fašistov bodo v Milanu, Turinu, Napolju, Trstu, Anconi, Barju in Palermu, v ostalih občinah bodo slavnosti lokalnega značaja.

Ministri na obisku Subotice

Subotica, 18. oktobra. M. Dne 20. t. m. pridejo v Subotico ministri, ki bodo nadaljevali svoje inspekcijsko potovanje v tukajšnjih kraji. V Subotico bodo prišli ministri dr. Vojta Markinković, Nikola Uzunović, Boža Maksimović in dr. Štvoget.

Borzna poročila.

INOZEMSKÉ BORZE.
Curih, 18. oktobra. Beograd 9.128. — Pariz 20.205. — London 25.0275. — New York 514.95. — Bruselj 71.87. — Miha 26.96. — Madrid 51. — Amsterdam 207.425. — Berlin 122.48. — Dunaj 72.525. — Sofija 3.73. — Praga 15.275. — Varšava 57.7. — Budimpešta 90.15. — Atene 6.65. — Carigrad 2.44. Bukarešta 3.06.
LJUBLJANSKA BORZA.
Ljubljanska borza danes ni poslovala. V prostem prometu so notirali: Amsterdam 22.78. — Berlin 13.42. — Bruselj 7.8642. — Budimpešta 9.8796. — Curih 1065.9. — Dunaj 794.11. — New York 56.205. — Pariz 221.10. — Praga 162.25. — Rest 228.20.

Roparski umor blagajnika glavne carinarnice v Ljubljani

Trije roparji so sinoči vdrlí v sobo blagajnika glavne carinarnice Pantelića in ga ustrelili — Podrobnosti zločina

Ljubljana, 18. oktobra.

Ljubljana je na glasu kot mirno mesto, v katerem so razburilni dogodki, zlasti pa roparski napadi in umori zelo, zelo redki. Prebivalstvo Ljubljane samo je mirno, bogatih ljudi skoro nimamo in zato se pravi zločinci k nam ne zatekajo. Poleg tega je v našem mestu zelo dobro poskrbljeno za varnost, kajti policijski aparat funkcionira tako, da postanejo kriminalnim tipom tla vroča še predno se vgnezdijo v mesto.

Zato je Ljubljancem sinoči tembolj pretresla vest o drznem roparskem napadu in umoru v mestu samem. Trije roparji so napadli in ustrelili blagajnika glavne carinarnice Gvozdena Pantelića z očitnim namenom polastiti se denarja v blagajni. Že čez dan so pohajkovali okrog glavnega kolodvora in snovali napad na blagajno glavne carinarnice. Vse kaže, da gre za prebrisane tolovaje, kajti način, kako so roparski napad in umor izvršili in pobegnili, je najboljši dokaz, da ne gre za začetnike. Imeli so pač smolo, da je bila blagajna že zaklenjena, sicer bi bili odnesli masten plen. Razne okoliščine tudi kažejo, da jim ni šlo pri zasnovanem roparskem napadu odnošno vsemu vse tako gladko od rok, kakor so mislili. Prvi ropar je stopil v blagajnikovo sobo in hip nato je počil prvi strel, kateremu sva sledila še dva, očitno iz revolverjev drugih dveh tolovajev. Ni izključeno, da je bil prvi strel sprožen nehote in da so hoteli roparji opraviti svoj posel brez strela. V tem primeru bi bili morda vdomili v blagajno, v kateri je bilo 909.000 Din. Morda so hoteli blagajnika z revolverji samo prisiliti, da bi jim bil izročil denar.

Vest o roparskem napadu in umoru na glavni carinarnici se je takoj razširila po mestu in vzbudila splošno razburjenost. Vsi se seveda najbolj zanimajo za zasledovanje zločincev, ki so po umoru srečno odnesli pete, ki se pa najbrž dolgo ne bodo veselili svobode, kajti policija je spravila na noge svoj aparat in upati je, da bodo tolovaji kmalu v rokah pravice.

Kako je bil napad izvršen

O podrobnostih napada na blagajnika carinarnice Gvozdena Pantelića je obširno poročalo že današnje »Jutro«. Okoli 18. so opazili hišni prebivalci, pa tudi nekateri carinski uslužbenci v veži carinarnice tri moške, ki so se pogovarjali v hrvaščini. Med drugim jih je opazil 13letni dijak Srečko Lenart, ki se je vračal iz šole. Pogovarjali so se baš z njegovo sestrico Bredo. Nekaj minut pozneje so pa že počili v prvem nadstropju trije strelci, katerim je sledil silen trušč in hrust, lomstenje in butanje vrat ter kliči na pomoč. Trije neznanci so vdrlí v pisarno blagajnika Pantelića in ga ustrelili. Po zločinu so zbežali, ne da bi jih mogel kdo zadržati.

Pripovedovanje očividca

Glavna priča in očivdec strašnega zločina je bil 31 letni carinski podpreglednik Ivan Kolar. Ta je bil v usodnem trenutku v predelu sobe Gvozdena Pantelića, videl je bandite in ve dobro, kako je bil napad izvršen. Vse se je odigralo z bliskovito naglico. Davi je bil Kolar na policiji zaslišan. Med drugim je izpovedal:

Včeraj sem bil med 8. in 18. uslužben na carinarnici v skladišču »B« na glavnem kolodvoru. Ob 18. sem pa bil nenadoma obveščen, da imam eno uro straže pri blagajniku Panteliću in da moram nadomestiti nekoga organa carinske ekspoziture. Ko sem stopil v sobo, je Pantelić sedel za svojo mizo in nekaj računal. Kmalu je prišel še neki drugi uradnik, za njim pa inšpektor Čigoj, s katerim sta napravila blagajniški zaključek, nakar sta oba odšla. Sedel sem na stolu pred blagajniškim okenčkom, takozv. šalterjem, ko je nenadoma nekdo priložastil okoli 19. v sobo. Videl sem iztegnjeno roko in isti hip je tu di že počilo. Planil sem s stola, skočil k vratom in jih hotel zapreti. Tedaj je planil pokomei tudi Pantelić, hotel je očividno skočiti k vratom, da bi pogledal, kaj se je zgodilo. Vrat nisem mogel zadržati, s silo so me pritiskali k zidu, en napadalec je ostal v predelu sobe, druga dva sta pa planila v pisarno in začela streljati. Pantelić je glasno kriknil in se zgrudil. Takoj nato je napadalec iz predela sobe pobegnil, za njim pa druga dva. Še predno sem se zavedel, zakaj gre, jih že ni bilo nikjer.

Skočil sem naglo k blagajniku, ki je ležal nezavesten na tleh. Skušal sem ga dvigniti in vprašal sem ga, kaj mu je. Odgovora ni bilo. Čul sem samo nekako prtajeno stokanje. Šele tedaj sem videl, da je ranjen. Skočil sem na hodnik in pozval na pomoč Jamnika, ki je snažil sobe. Jamnik je prihitel v mojo sobo, za njim je prišel tudi podpreglednik Vrhovnik. Kaj se je potem zgodilo, se ne vem spominjati, ker sem bil preveč zmeden.

Kolar je dal tudi policiji povrsen opis napadalec. Bili so trije, prvi je bil precej velike postave in plečat, star je bil okoli 30 let. Na sebi je imel črn povrsnik. Zdi se mu, da je imel tudi črn klobuk. Druga dva napadalec sta bila približno iste starosti, oblečena sta bilo temno.

Jamnik druga priča zločina

Naš urednik se je davi razgovarjal z drugo pričo groznega zločina, carinskim slugo Jamnikom. Jamnik pripoveduje: Bil sem zaposlen okoli 18. s pospravljanjem sob. Ko sem stopil iz sobe št. 20 in odšel nasproti v laboratorij, sem opazil prihajati tri neznanke po stopnicah. Z njimi sta bila dva otroka, bila je Lenartova Breda in še neki drugi otrok. Zato se

za neznanke nisem zmenil, ker sem bil prepričan, da grejo najbrž k Lenartovim v drugo nadstropje. Ko sem pa stopil v laboratorij, je nenadoma trikrat po vrsti počilo. Prihitel je Kolar in začel kricati:

»Jamnik, Pantelić je mrtev!«

Stekel sem v Pantelićevo sobo, tja je prihitel tudi carinik Medanič. Dvignila sva Pantelića in mu hotela pomagati. Videla pa sva takoj, da je vsaka pomoč zaman in da bo blagajnik vsak hip izdihnil. Jamnik je tudi opazil napadalec, ki so skokoma drveli po stopnicah, ker pa ni vedel, zakaj gre, jih je pustil bežati.

Napadalec je videl bežati tudi sluga Plečko, ki je prišel baš takrat pred carinsko poslopje. Čul je tudi hrust in trušč v carinskem poslopju, ni pa vedel, da je bil tam pravkar izvršen zločin in zato se ni zmenil za bežeče roparje. Videl je da, so tekli naprej po Masarykovi cesti in v temi kmalu izginili.

Ustreljeni blagajnik Gvozden Pantelić

Policija v akciji

O zločinu samem je policijsko upravo telefonično obvestil neki pasant. S kolodvora sta takoj prihitela dva službojoča policijska agenta, že čez nekaj minut je pa prišel na kraj zločina šef kriminalnega oddelka g. Zajdel v spremstvu več kriminalnih uradnikov. Kmalu so bile obveščene vse stražnice v mestu, mobilizirana je bila vsa policija. Telefonično so bile obveščene vse dosegljive orožniške postaje in ljubljanski okoličnici, tako Vevče, Grosuplje itd., istotako tudi komanda orožniškega polka v Ljubljani. Telefonična obvestila so prešli tudi obmejni komisariat na Jesenicah, na Rakeku, v Mariboru, ponoti sta bili obveščeni tudi policiji v Celju in Zagrebu, vsem je bil poslan opis napadalec. Ze pol ure po zločinu so močni oddelki policije cernirali Resljevo in Masarykovo cesto ter vso bližnjo okolico, policija na konjih in kolesih je pa drvela na periferijo in zapirala vse ceste ter glavne dohode. Istočasno sta se odpravila s policijske uprave tudi dva avtomobila s kriminalnimi uradniki, eden proti Zalogu, kamor so domnevno napadalec pobegnili, drugi proti Dolenjski. Kakor izve, je okoli 20. z vso naglico drvel po Dolenjski cesti avto, katerega je policijski avto zasledoval. Rezultat tega zasledovanja dozdaj še ni znano. Tudi po radiu je policija obvestila vse oblasti in orožniške postaje. Vse poslušalce radia je policija prosila, naj nemudoma obveste svojo najbližjo orožniško postajo o zločinu.

Na licu mesta v carinarnici je policija takoj zaslišala vse priče in očividce zločina, proučila vse podrobnosti roparskega napada, fotografirala sobo in carinarnico in daktiloskopirala odtise prstov na vratih in po ključkah.

Med prevozom umrl

Pantelića je rešili avto prepeljal v bolnico, toda vsaka pomoč je bila zaman. Že med prevozom je umrl. Zato se je rešili avto vrnil v Mestni dom, kamor je odšla tudi policijska komisija. Dr. Avramović je ugotovil, da sta zadela Pantelića dva strela, prvi je šel nad sročem in običnala na pazduho, druga krogla ga je zadela v levo stran nad kolkom in izstopila pod zadnjim desnim rebrom. Po komisijonelnem ogledu so truplo prepeljali v mrtvašnico.

Kdo so napadalec

Napadalec so bili kot rečeno trije. Kakor izpoveduje večina prič, so govorili hrvaško-slovensko mešanico. Dva sta bila najbrž Hrvata, tretji pa Slovenec, po glasasu sodeč Tržčan. Videli so jih že dopolne postaviti pred carinarnico. Kakor je izpovedal Kolar, se je oglašil dopolne okoli 11. neki moški na carinarnici. Ustavljal je Kolarja na hodniku in ga vprašal, kje je železniška blagajna. Kolar mu ni vedel povedati in poslal je neznanca k cariniku Bedenu. Tudi tega je neznanec vprašal, kje je železniška blagajna. Beden pravi, da je imel neznanec, ki je govoril v primorskem narečju, na sebi temnorjav suknjico. Med tem ko je izpraševal njega, sta ga čakala tovariša pred carinarnico.

Eden se je tam še ozri na uradnico Danico K., ki je nesla deklaracije — carinski urad in pripomnil: Pa vidi kako tepa devotika! Oba je opazil tudi carinski uslužbenec Lichtenegger. Tudi drugi so videli tri sumljive neznanke, seveda pa ni nihče siutlil, da pripravljajo roparski napad. Policija prosi vse one, ki bi vedeli za kakršnekolik podatke in ki so videli sumljivo trojico, naj ji to nemudoma prijavijo.

Carinsko poslopje

Carinsko poslopje, v katerem je bil izvršen drzen napad, je na Masarykovi cesti 7. Je to razmeroma majhna stavba, ki je bila pred leti provizorično zgrajena kot zasilna carinarnica. Stavba seveda že davno ne odgovarja stavljenim zahtevam. Ker je zgrajena zelo šibko, so blagajno namestili na skrajnem koncu hodnika, takoj ko se pride po stopnicah. To je bila soba 29. Deloma je bila blagajna tudi zato tam, ker je bil promet s strankami zelo velik in da ne bi stranke blagajne po nepotrebnem iskale. Vsi carinski uradniki so pa mnenja, da je bila blagajna razmeroma na zelo eksponiranem kraju, zlasti zato, ker je bil pri blagajni skoro vsak dan milijonski promet. Včeraj je bilo v blagajni 909 tisoč Din, kateri denar je pa ostal nedotaknjen. Lopovom se ni posrečilo ničesar odnesti, kar so tudi ugotovili pri poznejši kontroli blagajne.

Položaj danes dopoldne

Truplo nesrečnega blagajnika Gvozdena Pantelića, ki je bil oženjen in oče enega otroka, so že sinoči prepeljali v mrtvašnico k Sv. Krištofu. Sinoči je bila tudi že o strašnem zločinu obveščena njegova žena, ki biva v Sori pri Medvodah. Davi je prišla Pantelićeva žena v Ljubljano in odšla v mrtvašnico, kjer se je ob pogledu na truplo svojega moža skoro onesvestila.

Policija mrlično nadaljuje s preiskavo. Vse ceste in glavni dohodi v mesto so še vedno zastraženi, vsa policija je na nogah. Davi so na kriminalnem uradu zaslišali številne priče, ki sicer v bistvu niso izpovedale nič novega. Policija upa in je trdno prepričana, da bo zločinske napadalec že najbrž v prihodnjih dneh izsledil, kajti beg jim je v teh razmerah onemogočen. Sinoči je policija aretirala že več sumljivih tipov, ki so pa bili po zaslišanju izpuščeni.

Na carinskem uradu

Pred carinskim uradom so se danes dopolne vedno znova zbirale gruče radoved-

Film Grehi očetov

Ljubljana, 18. oktobra.

Nememu filmu prorokuje konec, češ, da je le predhodnik zvočnega. Da je predhodnik zvočnega, je res, ne moremo pa reči, da je le to, kajti nemi film ima v sebi svoje specifičnosti, individualnost, česar mu ne more vzeti v polni meri še tako dovršen zvočni film. Nemi film govori z dvema jezikoma, a z enim sredstvom: neme slike prikazujejo zunanost vzprijazanja, obenem so pa tudi prežet notranjosti, prikaz organizma doživljanja, kakor sta na primer — misel in beseda (izraz). Kot tak se še ni preživel in ima še zasigurno obstoj.

To nam dokazuje tudi naslovni E. Janningsov film, ki ga bodo te dni predvajali v kinu Dvor.

Jannings nam z vsakim filmom dokumentira, da je velik umetnik, sin Evrope. Dočim nas Američani frapirajo z razkošjem, zunanjim bleskom, nas evropski filmski umetniki, med katere moramo šteti v prvi vrsti umetniške igralce z Janningsom, zadivijo s svojo igro, umetniškim filmom, ki se ne da tajiti, in dejstvo je, da ameriški filmi niso za našo mentaliteto, česar pa še žal nismo občinstvo ne uvideva, gotovo pa je, da bo slej ko prej prišlo do tega spoznanja.

Jannings nastopi v vlogi natakara v newyorškem lokalu. Težko se bori za kruh, a z veseljem, ker dela za ljubljeno ženo in otroka — in še za tistega, ki ima priti. In je prišel na svet. Hčerka mu to veselo novico sporoči v restavraciji. Natakara Spengler je srečen. In pozabi na vse drugo. V sreči postane neroden, dogodi se mu običajna natakarska nezgoda: neko damo polije z jedjo, zaradi česar pa je odpuščen iz službe. Ampak njegova radost ni skaljena, sinček je rojen, kaj vse drugo! Štedil bo za sina, prištedil bo toliko, da bo odprl v Newyorku največjo restavracijo! In njegov sin mora postati slaven!

Zgodí se. Spengler ima veliko restavracijo. Dela in trudi se za sina. Na hčerko sicer malo preveč pozablja: to je njegov, očetov greh — sina preveč ljubi. On je cel človek, a predvsem oče. Preprost, nepokvarjen človek.

Natakari prirede ples, na katerem nastopi Spengler kot pevec ter vzbudi veliko pozornost. Pri damskem plesu ga povabi plesat neka veleemestna pokvarjenka, ki je dogovorjena s svojim ničvrednim tovaršem, da Spenglerja vjame v svoje mreže, kajti Spengler je bogat. Načrt se jima posreči. Opijanita nič hudega slutečega Spenglerja, ki povabi končno dokaj nečedno družbo v svoj lokal. Pijani gostje vprižore v Spenglerjevo restavracijo prave bakhanalijske blodnice pa popojnoma znami Spenglerja.

nežev, ki so živahno komentirali roparski napad in dajali glasno duška ogorčenju nad strašnim zločinom želeč, da bi prišli morilci čim prej v roke pravice. Na carini davi niso uradovali, večina carinskih uradnikov je čakala pred uradnim poslopjem in se živahno razgovarjala o groznem zločinu. Vsi pomilujejo nesrečnega Pantelića, ki je bil kot izredno kolegijalen in simpatičen mož splošno priljubljen.

Gvozden Pantelić

Pokojnik Gvozden Pantelić je prišel v Ljubljano pred dobrima dvema letoma iz Tržiča. Tu je bil šele nedavno premeščen h glavni blagajni, pred dnevi je pa prejel službeni odlok, da je premeščen v Beograd. Pantelić se je tega zelo veselil in baš včeraj je dejal tovarišu: Samo še 5 dni, potem pa pojdem. Premeščen je bil v Beograd, toda premeštitve žal ni dočakal. Padel je kot žrtev svojega poklica v najlepših letih, star šele 38 let. V uradu je bil znani kot vreden in marljiv uradnik, ostajal je vsak dan še preko 18. v uradu, kjer je pregledoval blagajno, ob 18.50 se je pa običajno z vlakom peljal na Gorenjsko k rodbini.

Vest o njegovi tragični smrti, ki se je snoči bliskoma raznesla po mestu, je vzbudila splošno sočutje in ogorčenje nad zločinom. Tudi iz Tržiča, kjer je pokojnik služboval več let, nam poročajo, da je njegova tragična smrt napravila najgloblji vtis na prebivalstvo. Pantelić in njegova žena sta bila v Tržiču zelo priljubljena, pa tudi Pantelić sam se je le s težavo ločil od Tržičanov. Že ko je bil v Ljubljani, je še vedno stanoval v Tržiču in se vsak večer vozil tja.

Obdukcija trupla

Opoldne je prišla v carinarnico sodna komisija, ki je napravila lokalni ogled v sobi, kjer je bil izvršen zločin. Državno pravdnistvo je odredilo, da se bo obdukcija trupla nesrečnega Pantelića vršila danes ob 13. uri.

Pogreb

Kraj, kjer bo pokopan pokojni Pantelić, še ni določen, ker se pričakuje spoznanje s člani družine, ki prispe danes opoldne v Ljubljano. Pogreb se bo vršil v nedeljo ob 3. popoldne izpred mrtvašnice.

Finančno ministrstvo je danes dopolne obvestilo šefa carinskega oddelka finančne direkcije v Ljubljani Nikolo Kostića, da bo pokopan pokojni Pantelić na državne stroške in je bil v to svrhu že dovoljen kredit.

Spenglerjeva žena je na smrt bolna, on pa tega niti ne ve. Delala je do zadnjega in molčala. Hrup jo vzbudi. V kleti zagleda svojega moža v objemu z žensko... Spengler je pač človek in človek je grešno bitje. Hudoben pa ni, le slab. Ženi skesano objubi, da bo spravil malopridnico iz hiše.

Greh pa sledi grehu. Po smrti svoje žene se Spengler poroči z malopridno žensko, ker on je nepokvarjen človek, malopridnica ga je lahko zamrežila. Njej pa še to ni dovolj. Ona hoče postati neomejen gospodar. Njegova hčer mora od hiše in slika mrtve matere se mora umakniti s stene.

30. junij leta 1919 — prohibicija! Do polnoči ljudje blazno žro, popojnoma so podivjali. Le ena misel jim je ostala: piti kolikor se da, o polnoči se prične prohibicija! Fraze! Fraze! Spengler mehanično streže, kot stroji. Mori ga vprašanje: kaj bo? Sina ima v šoli, zaslužka pa ne bo več!

Glej, očetov greh: za sina mora delati oče, karkoli, in postane tihotapec alkohola. Iz vtihotapljenega blaga izdeluje v svoji tvornici whisky. Obogatil, postane milijonar in misli na sina.

Pride sin, napravil je izpite. Oče je srečen. Ne ve, s čim bi mu bolj postregel. Zanj je ta dan največji praznik. Ampak njegova žena ne čuti z njim, ona je postala zadnji čas lady, on pa mora biti njen gentleman. Ona ima sestanek z grofom, ne more večerjati v družinskem krogu, z njegovim sinom. O, tudi sin! Silno je ranjeno očetovsko srce, sin nima časa, da bi obhajal z očetom ta praznik; sestanek ima

s očetom družbo... Orenko je jesti tako sam, tako slovesno. Spengler to ve... Grehi so se pričeli maščevati. Da, prevelika hubezen je greh...

Sin pride pozno domov pijan. Grehi se maščujejo. »Sin, pijan? Ko si mi slovesno objubil, da ne boš pij?« Rekel sem, da prodajajo pod imenom alkoholnih pijač — čist strup? — »Glej, oče, tvoj strup sem pil, ti si zastrupil celo mesto, vidiš etiketo svoje firme na steklenici?«

Očetova bol je strašna, a glej, še strašnejši udarec! Sin mahoma oslepi: zastrupljenje s pijačo; sporoče mu, da je policija odkrila njegovo tovarno whiskyja, »beži, če si hočeš ohraniti prostost!« Poklicani zdravnik ugotovi, da sin ne bo več spregledal, edino življenje mu je zamogel rešiti s protistrupom. Spengler ne vidi in ne sliši drugega kot sina. Žena prazni s svojim kompanjonom blagajno, Spengler se ne gane od sina.

Prestane kazeti v zaporu. Sinu pa se še ni odrek. Njegov zet mu ponuja preskrbo za življenje, a pod pogojem, da se več ne približa svojim otrokom, ker je padlo blato na njegovo ime. Noče sprejeti denarja. Ne! Rašji je spet natakari.

Pride sin s svojim svakom in sestro na tisti restavracijski vrt, kjer streže njegov oče. Zapazi svojega ubogega sina — slepca, ki ga kliče kot natakara. Oba sta reveža, a oče še tem večji, oče, ki bi rad povedal, da je pri njem, da je tisti natakari — on, njegov oče, ki ga tako neizrečeno ljubi. Primese mu kavo, zemljo pa mu nanaša z maslom in marmelado, kot takrat, ko je bil še deček. Z nepopisno ljubeznijo opravi to delo. Sin je in spozna po tej jestvini svojega očeta. Ganljiva hubezen spoji njuni srca.

Tako nekakšno izzvenit ta prekrasna possem očetovske ljubezni, ki je nadvse dovršeno izpise umetnik Jannings. Kdor jo vidi in razume, jo bo tudi občutil. Pozabil je ne bo nikdar.

Prihod polkovnika Švabiča

Ljubljana, 18. oktobra.

Davi se je pripeljal z beograjskim brzovlakom v Ljubljano polkovnik Stevan Švabič, tajnik Aerokluba kraljevine Jugoslavije. K sprejemu na kolodvoru so se zbrali skoraj korporativno odboriki tukajšnjega Aerokluba s predsednikom Rado Hribarjem, tajnikom dr. Rapetom, inženjerjem Zupančičem, inž. Bloudkom, g. Cimermanom in drugimi. Poleg teh dva oficirja v pokroju: podpolkovnik in kapetan, ki sta služila ob prevratu v Švabičevi četli. Oficirja sta se nadvse prišerno pozdravila s svojim bivšim starim komandantom, prav tako tudi načelnik g. Adolf Ribnikar, kot njegov dober prijatelj.

Po sprejemu, ki je bil sicer tih, zato pa tembolj pristrčen, se je odpravil polkovnik Švabič s predsednikom Hribarjem in inž. Zupančičem v Unio, kjer ložira. G. polkovnik ostane v Ljubljani 3 do 4 dni, nakar se vrne v Beograd. Danes ob 16.30 se bo vršila v Kazini seja Aerokluba, ki se je udeležiti tudi polkovnik Švabič, ob 7. zvečer pa istotam slavnostna seja, ki se je udeležiti po svojih zastopnikih vsa narodna društva in tudi zastopnik mesta Ljubljane, ki bo pozdravil dragega gosta v imenu mestne občine.

Maša zadušnica za blagopokojnim VLADIMIROM GORTANOM

ki bi se morala vršiti jutri ob 10.45 v šišenski cerkvi, je odpovedana. Notica na 4. strani je torej brezpredmetna.

Radioprogram

Nedelja, 19. oktobra.

9.30: Cerkevna glasba; 10: P. dr. Roman Tominec: Versko predavanje; 10.20: Ing. Skubic: Kmetijska ura; 11: Koncert radio-orkestra; 12: Tedenski pregled; 15: Skubic: Navesti za kmeta; 15.15: Citre in kitara gg. Ahačič; vmes kitara-solo, gosp. Jelenc; 16: Meško: »Pri Hraštovih; drama (Santjakovski oder); 17: Hraščič; 17.30: Humoristično čtivo, pisatelj Milčinski; 19: Prenos iz Prage, opera; 22: Casovna napoved in poročila; 22.15: radio-orkester; 23: Napoved programa za naslednji dan.

Ponedeljek, 20. oktobra.

12.15: Ples (mešan program); 12.45: Dnevne vesti; 13: Cas, plošče, borza; 18: Radio-orkester; 19: Prof. Tine Debeljak: Poljščina; 1930: Zdravstvena ura; 20: Koncert radio-orkestra; 22: Casovna napoved in poročila, napoved programa za naslednji dan;

JUTRI, NEDELJA, OB 3., 5., 7. 9.!

PREMIJERA

najslajše in najrazkošnejše filmske operete sveta:

„Cilly“

V naslovni vlogi najboljša subreta

Amerike

MARILYN MILLER

in

ALEX GRAY.

Sodeluje preko 100 najlepših slavni Ziegfeld-girlsov

Prdeprodaja vstopnic jutri od 10. do 13. ure.

ELITNI KINO MATICA

Srečna zlata poroka

Jutri proslavita v krogu vzorno vzgojenih sinov in hčera zlato poroko zakonca Lokar

Ljubljana, 18. oktobra.

Redki so prazniki zlato poroke, a tako lepega, kot ga bo jutri slavila Lokarjeva družina, menda niti naš najstarejši slovenski list še ni mogel javiti svojim čitateljem.

Poglejmo si druge zlato poroke! Ali se diti z zlatimi šopki okrašena slavljenca med svati zatopljena v misli stritih nad, večkrat pa praznujeta obletnico osamljenosti, ker se jima je razbela družina na vse strani in jo pozabila ali so pa najljubši med njunimi sinovi in hčerami že v večnosti, da najglasnejša muzika ne more pregnati otožnih spominov od slavnostne mize. Pogosto sta jubilarja že ostarela in v bojih za vsakdanji kruh onemogla starca, samo še slabotna senca neveste in ženina pred pol stoletja, s spoznanjem razočaranja v ugašajočih očeh in z brdskim nasmehom resignacije okrog uvelih ust.

Jutri pa sedeta za svatovsko mizo gospa Marjeta Lokar in njen mož Ivan še trdna in čvrsta v krog svojih sinov, hčera

in vnukov in srce se jima posmeje, ponosno, da jima je usoda dala več in vse še lepše, kakor sta sanjala v poročni noči pred pol stoletja. Čudovit praznik rodbinske sreče!

Petdeset let tozaj že mine, kar se je skromni mladi učitelj Ivan Lokar zvezal v romantičnem Starem trgu ob Kolpi s svojo ljubljeno Marjeto. Spolniti je komaj šestnajsto leto, lahko rečemo s Presernom o nevestici, ker je res šele po poroki dosegla 17. leto, njemu je pa še malo manjkalo do šestindvajsetega. Bil je tedaj že dve leti učitelj v kraju svoje poroke, kamor je prišel takoj po maturi l. 1878, na ljubljanskem učiteljsku. Prej je pa v rodni Ljubljani razen osnovne šole pri sv. Jakubu dovršil še tudi vseh osem razredov gimnazije, odkoder se je preselil v III. letnik učiteljskega.

Bedno je tedaj šlo učiteljem in težka je bila pot skozi skrbi in samozatajevanje, zato pa lahko jubilarja tembolj srečna po petdeset let trajajočem delavniku slavita svoj praznik v krogu potomcev, ki spadajo med najodličnejše zastopnike njih stana. Najstarejši sin Janko, ki ima pri sebi svoje roditelje, je direktor I. drž. gimnazije v Ljubljani, Anton je generalštabni polkovnik, France je ugleden odvetnik v Ljubljani, a hčerki sta se posvetili učiteljskemu stanu. Gospa Gizela omož. Zan je dolgo let službuje s svojim možem vred v

Soteski pri Toplicah in sta vzgojila tudi že dve hčerki učiteljici, najmlajša hči Zora je pa učiteljica v Mostah.

Slavljenca pa nista vzgojila samo dobri pedagogov, odličnega oficirja in izvrstnega advokata, temveč tudi v najtežjih časih zavedne in vedno napredne narodnjake. Z očetom na čelu so sinovi že leta 1910. v Štepanji vasi ustanovili podružnico CMD, dve leti pozneje pa že Sokola, ki mu je bil France prvi tajnik, oče odbornik, ves čas pa člana tudi c. in kr. aktivni oficir Anton in rez. oficir Janko, ki so bili v vojni zato seveda označeni s p. v., da Janko ves čas ni mogel avanzirati.

Odločnega in vedno delavnega moža so kolegi izvolili za predsednika društva vpo-kojenih učiteljev v Ljubljani in mu s tem zaupanjem najlepše izrazili priznanje njegovega dela po najrazličnejših krajih službovanja. Povsod je bil vzoren vzgojitelj in pomočnik naroda tudi zunaj šole, kjer si je pridobil neprecenljive zasluge zlasti za vinorejo, sadjerejo, vrtnarstvo in čebelarstvo, saj je kmetom cepil nešteto dreves in on je bil tisti, ki je požaltnil divjo ameriško trto po vseh dobljških in maverlenskijh gorah, ko je vinograde uničila trtna uš. Slovel je in še niso pozabili izbornega cepivca po vsej Beli krajini tja do Kočevja. On je učil mladino v zelenem cepljenju trt in jo navadil umnega kmetovanja. Ima tudi sposobnost za to, saj si je vedno naročal najboljše strokovne liste in knjige, l. 1892. je pa obiskoval na kmetijski šoli na Grmu tudi kmetijski, drugo leto pa na Dunaju rokotvorni tečaj.

Iz Starega trga ob Kolpi sta se jubilarja l. 1886. preselila v Črnomelj, odtod pa v Doliče pri Črnomlju, kjer sta bila do l. 1909., dokler nista prišla iz priljubljene jima Bele krajine v Spodnjo Hrušico pri Ljubljani, kjer je ta vzorni vzgojitelj naroda deloval do l. 1915., ko je stopil v pokoj, ker se je naveličal vednega preganjanja političnih nasprotnikov. Res je namreč, da se je povsod okrepila napredna misel, kamor je prišel ta vedno neomahljivi in povsod priljubljeni naprednjak, ker je povsod delal v korist ljudstva.

Vse svoje življenje je g. Lokar največji prijatelj prirode in razen na vrtu in v vinogradu, pri sadjereji in čebelarstvu, je spoznaval njene lepote zlasti na lovu. Nešteto hribov in dolin je strastni lovec prehodil ob vsakem vremenu brez neizgode, a lani si je sredi Ljubljane na asfaltu Zmajskega mostu zlomil nogo. Ali njegova zdrava natura ga je zopet pozdravila, da že zopet uživa čare jesenske pokrajine in že ogleduje puško, kdaj jo zopet vrže na ramo. Tudi za lov si je pridobil znatne zasluge kot gojitelj najboljših istrskih brakov in še danes ne gre nikdar iz hiše brez plemenitega lovskega psa. Da so hčerezen do prirode, zlasti pa do lova, podedovali tudi njegovi sinovi, pač ni treba omenjati, saj so na najboljšem glasu v zeleni bratovščini.

In kaj naj napišemo o slavljenki? Nič drugega ni treba, kakor da je živila le za dom in otroke. Da je bila vedno vzorna žena in najboljša mati, to je pač najlepša pohvala. Pred vsem svetom lahko s ponosom pokaže svoje otroke, a večje sreče si nobena mati ne želi in želeži ne more.

Tako srečna naj gospa Marjeta in gospod Ivan Lokar doživita še mnogo zdrav let in zadovoljnih let v veselje svoje družine in vseh znancev, ki zlatemu paru iz vsega srca čestitajo.

Važna tujskoprometna konferenca v Ljubljani

Za povzdigo našega tujskega prometa — Otvoritev hotelirske strokovno-izobraževalne šole v Ljubljani

Ljubljana, 18. oktobra.

Te dni se je vršila v Ljubljani važna tujskoprometna konferenca, ki jo je sklical šef oddelka za tujski promet pri ministrstvu za trgovino in industrijo dr. Žižek. Na konferenci so bili zastopani predstavniki bazo-vine, naših mest in razni tujskoprometni žinitelji. Med drugimi so se udeležili konference dr. Marn, šef oddelka za trgovino in industrijo pri banki upravi; Narte Velikonja, načelnik tujskoprometnega sveta pri banki upravi; ljubljanski podžupan profesor Jare; znani pijonar tujskega prometa odvetnik dr. Krisper, blejski župan g. Rus, župan Kranjske gore g. Lavtinar, zastopnik JZSS dr. Souvan, inž. Bloudek, g. Gorec, dr. Pavlin, dr. Berce, dr. Pirce, tiskarnar Hrovatin za SPD, ravnatelj Pintar za Tujskoprometno zvezo, za hotelirstvo ravnatelj Gogala in Koritnik in predsednik Zveze gostilničarske zadrug g. Kavčič.

Dr. Žižek je uvodoma pozdravil navzoče, poudarjajoč, da je glavni namen sestanka, da čuje želje predstavnikov in pospeševateljev našega tujskega prometa, ki jih bo mogoče upoštevati pri naši bodoči tujskoprometni zakonodaji. Drugi cilj konference je bila pa otvoritev zimskosportne tujskoprometne sezone.

Kot prvi je referiral dr. Krisper, ki je naglašal predvsem potrebo ustanovitve strokovno-izobraževalne višje hotelirske šole, ki naj bo nekako nadaljevanje že obstoječe gostilničarske šole. Šola naj nudi nadarjenim hotelistom in gostilničarskim uslužbenecem možnost, da se strokovno izobrazijo in izpopolnijo za hotelirstvo v mednarodnem obsegu. V zvezi s tem se pripravila izdaja primeranih učnih knjig, z mestno občino ljubljansko se pa vrše pogajanja glede odstopitve hotela Tivoli za hotelirsko šolo. Največja prepada med mestno občino in se-

danim lastnikom namreč poteče letos. Banka uprava je v zvezi s tem poslala svojega eksperta v inozemstvo, da pridobi za sodelovanje najboljše inozemske strokovnjake za sestavo učnega načrta take šole.

O tujskem prometu v Ljubljani je poročal podžupan profesor Jare. Poročal je o pripravih in načrtih mestne občine za povzdigo tujskega prometa v Ljubljani in o načinu preureditve mesta samega za tujskoprometno središče. Bil je na potovanju po Avstriji, Nemčiji in drugod in je opazoval ter študiral naprave in ustanove mest v inozemstvu in se dogovarjal glede sodelovanja in podpiranja, zlasti pa glede kooperacije mest, katerih interesi se lahko spravijo v sklad. N. pr. Ljubljana in Salzburg. Tuje, ki bi potovali skozi eno mesto, bi se zainteresiralo za drugo mesto.

Na konferenci se je tudi obširno razpravljalo o otvoritvi tujskoprometne sezone v Sloveniji. Letos bo pri nas prvič oficijelno otvorjena zimska tujskoprometna sezona, za katero so vse priprave v teku. Koncem januarja in v prvih dneh februarja se bodo vršile v naših letovišnih in Bledu, v Bohinju in Kranjski gori prve mednarodne zimskosportne prireditve, za katere vlada v inozemstvu veliko zanimanje in je prijavilo udeležbo že mnogo evropskih držav. Te prireditve bodo propagandnega značaja tako s sportnega, kakor iz tujskoprometnega vidika in imajo glavni namen inozemstvo zainteresirati za lepoto naših zimskih terenov in letovišč. Posrečilo se je dobiti v inozemstvu za zimski sport najbolj razširjeno revijo »Der Winter«, ki bo izdala dve propagandni številki o naših krajih, letovišnih, smučarskih terenih itd. Prva številka izide 15. decembra, druga pa 15. januarja, torej ob otvoritvi in na višku zimse sezone pri nas.

Na konferenci so tudi ugotovili, da so v vseh krajih, ki pridejo za tujski promet v poštev, nastanitvene razmere znatno boljše, izpopolnjene so pa bile tudi naše zimskosportne naprave. Glede Bleda in Bohinja se bo na inicijativno banke uprave vršila ožja konferenca prihodnji teden na Bledu.

Razpravljalo se je tudi o načrtih za gradnjo novih, odnosno izboljšanje že obstoječih hotelov v tujskoprometnih središčih in o gradnji žičnih vzpenjač. Tujskoprometne razmere se pri nas boljše od leta do leta, kar je posledica blagodejnega vpliva izvršne zakonodaje tujskoprometnega oddelka ministrstva za trgovino in industrijo. Ta zakonodaja je celo v inozemstvu vzbudila pozornost, več vplivnih nemških listov jo je stavilo nemški vladi za vzgled in priporočalo, naj se slična zakonodaja uvede tudi v Nemčiji.

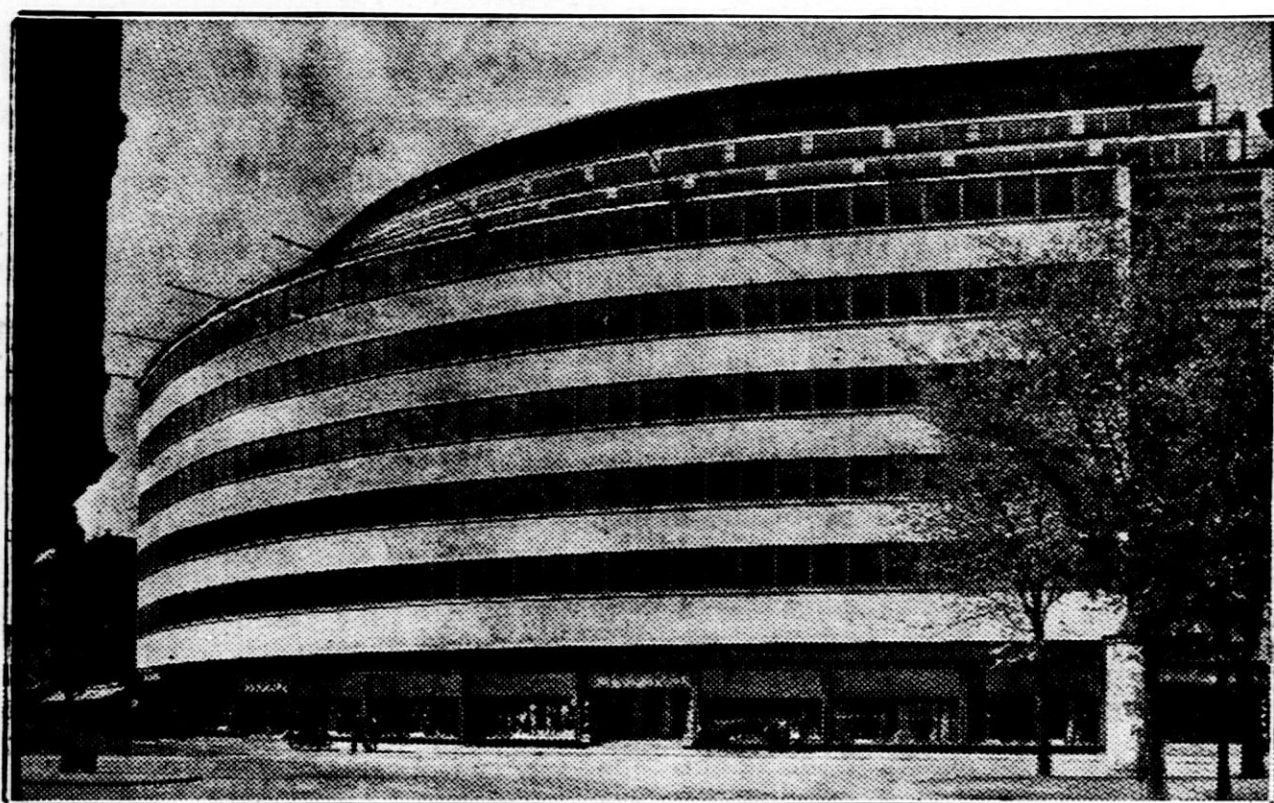
Razpravljalo se je tudi o zboljšanju cest, o gradnji novih cest itd. Konferenca, katere glavni namen je bil, ustvariti pri nas zimsko tujskoprometno sezono, ki naj podaljša našo kratko letno sezono, omogoči s tem rentabilnost investicij in zboljša splošni gospodarski položaj naših letovišč, je bila s tem zaključena. Dr. Žižek se je zahvalil udeležencem, poudarjajoč, da bo tudi v bodoče podpiral razvoj tujskega prometa v naših krajih.

Pri motnjah prebave, želodčnih bolečinah, zgagi, slabosti, glavobolu, miglanju oči, razdraženih živcih, nespanju, oslabilosti, nevolji do dela povzroči naravna »Franz Josefov« grenčica odprto telo in olajša krvni obtok. Poizkusi na univerzitetnih klinikah so dokazali, da so alkoholi, ki so trpeli na želodčnem katarju, v kratkem času zopet dobili veselje do j di z uporabo staropreizkušene »Franz Josefov« vode. »Franz Josefov« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

— Pletenine, trikotarje (zimsko perilo), nogavice, rokavice, najceneje pri Osvaid Debeic, Ljubljana. Pred. Skofijo 16. 73-T

Problemi moderne arhitekture in arhitekta

Naše domovanje na zunanji in njegova notranja ureditev

Moderna trgovska hiša

Trgovska hiša Schocken v Chemnitzu. Stavba skloni na železobetonskih slopih, ki so pomaknjeni 3.5 m od zunanega zida, ozir. steklene stene in oken

Ljubljana, 18. oktobra

Danes priobčujemo k naši anketi »Problemi moderne arhitekture in arhitekta« odgovor inž. arh. Kosa:

Vsaka doba je vedno prinesla nekaj novega. Zadnje desetletje nas je čehunka skoro vsak dan iznenadi z novimi »zlo-polnitvami. Najbolj je viden napredek v panogi, kjer se ne opazijo takoj logične posledice razvoja: v stavbarstvu, oz. arhitekturi.

Nova doba stavi na arhitekta izredno velike zahteve in tako nastane problem, kako »praviti organizem stavbe v sklinjimi.

Tudi načelo moderne arhitekture je največja stvarnost, ki ni, kot splošno napadno domnevalo, nekaj revolucionarni preokret, »mveč ima izid zgodovinski nastanek in potek kot vsi prvobitni slogi ter skuša popolnoma ustrezati zahtevam modernemu mislečega človeka.

Današnja medicina in sport sta postala geslo: Zrak, svetloba in sonce! Isto geslo se pojavlja v modernem stavbarstvu. Vsaka podoba, konstruktivna kakor kakor tudi dekorativna, se ravna po tem geslu.

Tretja funkcija zida »nosilnost«, ki je vedno zahtevala veliko jakost zidu in je imela do zadnjega časa, do časa »železnih in železobetonskih konstrukcij« tako važno vlogo, polagoma izginja. Teža se prenaša zgoščeno na — slope, zidu pa daje možnost največje lahkote in velikih odprtin za zrak in luč. Prej tako nujno potrebno izolacijsko debelino zidu nadomeščaj sedaj lahki in tenki materiali, kot so: heraklit, celotex, insulte in drugi.

Za obilen dostop luči so potrebne velike odprtine — okna, oziroma steklene stene. Okno samo je še vedno problem, ki ga rešujejo na razne načine. Za dvoje »pršašanj gre: za vprašanje materiala in vprašanje konstrukcije.

Les, po eni strani radi svojih prednosti dosedaj skoro nenadkriljiv material, ni več uporabljen za okna in to zaradi nespo-sobnosti konstrukcije, potem pa zaradi občutljivosti za temperaturo. Treba je poseči po novem materialu, katerega konstrukcija je enostavnejša, vitkejša in katerega občutljivost je manjša. V drugih državah se poskušajo jekla, pač nas pa je,

žal zaradi nerazvite industrije še predrago in zato težko mogoče.

Zelo važno je tudi vprašanje konstrukcije. Navzven se odpirajoča okna že popolnoma izginjajo — njihove slabe strani pozna skoro že vsak gospodar — in tudi na znotraj se odpirajoča bodo kmalu izgnila. Zakaj? Na znotraj odpirajoča se čkna delajo prostor ob oknu neuporabljiv. Če je prosto le malo zastavljen, je okno težko, če ne celo nemogoče odpirati. S takim oknom je tudi težko regulirati »aprtino za ventiliranje, ker ga je treba vedno odpreti na stečaj. Da se odpomore temu in prostor čim bolj izkoristi, rešujejo ta problem s pehalnimi okni v dveh smereh: navzgor, oz. navzdol in na stran.

Najkočljivejša pri prostoru so vedno vrata, posebno široka dvokrilna. Ona lahko tako razbijejo stensko ploskev, da se ne do razpolagati z njo. Vrata služijo v resnici samo komunikaciji med posameznimi prostori. Vprašanje prenašanja mobilije, stare namreč — nova je navadno kompinirana na prostor, kar je edino pravilno — se razmeroma malokdaj pojavi. Zaradi tega ni potreba, da bi trpel prostor. Hotalanci n. pr. so rešili vprašanje sešitve po poti skozi okno in to na ta način, da nameščajo glavni venec konzole s kljuko za skripec, ki so poleg praktičnosti tudi dekorativne. S tem so se izognili veliki brezkoristnih vrat.

Velika prednost tesnega stropa je samo v tem, da je cenejši — kolikor pa je slabih strani takega stropa? Za večjo moderno konstrukcijo je pa lesen strop zaradi svoje okornosti sploh nemogoč.

Dosedanja poševna streha, je le redkokdaj arhitektonsko ugodno rešena in tri močno razgibanem talnem načrtu je posledica cela serija streh in strešic, ki so vse prej kot monumentalne. Tudi je taka streha večen rezervar za prah, brezkoristen prostor ter po konstrukciji najbolj požaru podvrženi stavbni del. Popolnoma naravno je, ako se umika ravni strehi katere problem — vodotesnost je že v večini primerih popolnoma rešen. Izgovor potrebe podstrešja za shrambo ali sušilnico perila ne velja, ker prah, ki sega v podstrešje ne da iztebiti je največji uničevalec. Podstrešni stanovanjski prostori so pa skoro tako nesocialni in žalostni kot oni v kleti.

Dosedaj pri nas običajna lokalna kurja-

Če druge žene
Tvoje lepe lase
zavistno motrijo

napravil je to

ELIDA SHAMPOO

DONNE 10 LITRES DE MOUSSE

va ne ustreza popolnoma. Neenakomerna temperatura v posameznih prostorih stanovanja povzroča prepih in zdravju škodljiva izpostavljanje človeškega telesa različnim temperaturam.

Kakor je letna temperatura skoro enotna za celo stanovanje, tako bi morala biti tudi zimska.

Enotno temperiranje stanovanja je mogoče doseči le s pomočjo centralne kurjave brez katere si večjih modernih stavb sploh misliti ne moremo.

Tudi plinski štedilnik prinaša novosti k oblikovanju modernega stavbarstva. Prejšnje velike kuhinje radi okornosti zidanih štedilnikov in vsega, kar je slabega združenega z njimi, zadobivajo z uporabo plina in s pomočjo moderne kuhinjske opreme, najekonomičnejši prostor. Isto reformacijo kot pri kuhinji opažamo tudi pri kopalnici.

Velike prednosti plina so itak — to-mur znane, a mnogim je uporaba zaradi dolgega in dragega priključka na omrežje onemogočena. Uporaba lažje dostopnega električnega toka je pa pri naših razmerah predraga.

Mnogo je še takih činjec, ki uplivaajo na razvoj in obliko modernega stavbarstva. Podrobno razpravljanje o njih bi bilo seveda preobširno.

Poleg reševanja nakazanih problemov je za najvažnejši problem arhitekta uveljavljanje takih »novotarij« ki se jim lajlik trdovratno upira, ko pa spozna njih prednosti, jih pa akceptira, a navadno — pre-kasno.

Iz Zgornje Šiške

Menda se od nas že leta dolgo ni nihče oglašil v listih z dopisom, pa bi kdo utegnil misliti, da vlada pri nas obse mrtvilo.

Toda dasi ne delamo bučne reklame, vendar je pri nas društveno delo prav živahno. Poleg agilnega gasilnega društva, ki si je zgradilo modern, velik gasilski dom deluje marljivo tudi Nar. prosvetno društvo Vodnik, ki je v septembru praznovalo že svojo desetletnico. Društvo ima razmeroma dober dram, odsek, ki priredi vsako sezono par uspešnih iger, dalje pevski odsek in knjižnico, ki pa žal zadnje čase ne poluje.

Letošnjo sezono je otvorilo društvo z akademijo, pri kateri sta sodelovala oba odseka. Pevec ojačeni s člani čitalnice v Sp. Šiški, so pod vodstvom g. Novaka zapeli nekaj starejših — ter dve, tri novejšje pesmi, ki so bile podane prav dobro. — Najbolje sta zboru želeli obe koroški narodni. Glasovno zbor še ni uravnotežen, manjka mu probnega tenorja in dobrih globokih basov — a je svež, discipliniran in ima upravičeno nado na stalno napredovanje. Člani dram. odseka so v režiji g. Pirša vpriporili Ganglove »Trpin« izvrstno enodejanko iz proletarskega življenja. Zdi se mi, naj povdarim na tem mestu, da so te enodejanke, tri po številu, med redkimi slovenskimi dramskimi deli, ki so daleč nad povprečnostjo in iz katerih diha uprav ruska realistična tkz. dna.

Delo zahteva zrelih umetnikov, ki zmorejo s polnim doživetjem izčrpati svoje vloge, vendar so naši igrali relativno dobro.

Nadpovprečna sta bila zlasti gđ. Grillova koncem igre, dočim v začetku nekam medla in glasovno premlada, ter g. Obernel. Ostali, zlasti gđ. Rojinova in g. Jančič, so ustrezali ter bili od prizora do prizora boljše. Želim le, da bi dram. odsek marljivo nadaljeval svoje delo. Priporočal bi, da gre z repertoarjem stopnjeja naprej in ne dela skokov naprej in zopet nazaj.

Pripravlja se pa pri nas tudi ustanovitev Sokola, ki že telovadi v novi šoli — eni najmodernejših v državi. Ustanovni sestanek se je že vršil in čakamo le na odločitev bratske župe, ki bo brez dvoma še ta mesec imenovala prvo društveno upravo, s čimer preideemo iz provincije v aktivno delo tudi v tem pravcu.

Manufaktura

85.000

Rebord

Ljubljana, Aleksandrova cesta 8.

naših odjemalcev širom Jugoslavije ve, da so Trenchcoati, dubli za suknje, kamgarni, svile, žametni itd. pri naši trdnji najbolj in najcenejši.

Na obroke! Obiščite nas v trgovini!

Dnevne vesti

— Spomenik kralju Petru v Banjaluki. Tudi Banjaluka postavi kralju Petru spomenik. Za častnega predsednika pripravljalega odbora je bil izvoljen ban Milosavljević. Zbranih je že 400.000 Din, obvezno obljubljenih pa je še 250.000 Din. Prostor za spomenik bo dala mestna občina. Spomenik bo postavljen v obliki poslopja.

— Statistika zavarovanja pri OUZD. V juliju je bilo obvezno zavarovanih članov SOUZO 627.752. Proti boleznim in nezgodam je bilo zavarovanih 654.948, lani v istem mesecu 623.126. Članstvo je bilo razdeljeno po podružnicah takole: Ljubljana 102.275, Beograd 75.215, Zagreb 64.247, Skopje 32.779, Osijek 31.824, Niš 30.754, Banjaluka 21.157, Subotica 21.576, Split 20.414, Sarajevo 28.922, Novi Sad 20.060, Bjelovar 12.294, Brod 13.694, Dubrovnik 12.270, Karlovac 14.909, Mostar 5617, Sombor 17.628, Sušak 10.808, Travnik 13.145, Tuzla 9126, Varaždin 14.481, Veliki Bečerek 15.054, Vršac 16.638 in Zemun 14.736. Zanimivo je, da je največ zavarovancev pri ljubljanskem OUZD. Pri privatnih društvenih blagajnah je bilo zavarovanih 26.429, povprečna zavarovalnina v juliju je znašala 26,87, v juniju 26,59 Din.

— Hrvatski planinci na Kumu. Hrvatsko planinsko društvo »Sljeme« priredi jutri za svoje člane skupni izlet na Kum. Udeleženci se odpravijo iz Zagreba jutri ob 5,30, vrnjejo pa se ob 22,30.

— Razpisane poštno službe. Ljubljansko pošto ravnateljstvo javlja, da je v področju varstvenega poštnega ravnateljstva razpisanih šest služb pogodbenih poštarjev, in sicer so razpisane pošte: Black, Medvedji, Topliško Kočane, Strelec, Bagdan in Ravna Reka. — V Sloveniji je mnogo ljudi, ki bi z lahko opravlili službo manjših poštних uradov, pa čakajo na službo. Za mesto pogodbenih poštarjev lahko prosijo osebe, ki so: 1. državljani kraljevine Jugoslavije; 2. izpolnili 21. leto starosti; 3. dovršili štiri razrede srednje šole ali vsaj osnovno šolo; 4. moralno neoporočene in 5. popolnoma zdrave ter sposobne za pošto in telegrafsko službo. Prošnje je vlagati na varstveno direkcijo pošte in telegrafa do 15. nov. oziroma do 1. decembra 1930.

Za plesne prireditve
priporočamo bogato izbiro
razne svile!

A. & E. SKABERNÈ
LJUBLJANA

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo večina oblačna. Tudi včeraj je bilo po vseh krajih naše države bolj ali manj oblačno. Najvišja temperatura je znašala v Skopju, Sarajevu in Splitu 24, v Beogradu 23, v Zagrebu 17, v Mariboru 16,8, v Ljubljani 14,2. Davi je kazal barometer v Ljubljani 768,3 mm, temperatura je znašala 6,6.

— Smrtina kosa. Umrl je v Ljubljani g. Franc Szantner, bivši trgovec s čevlji v visoki starosti 79 let. Pokojnik je bil splošno znan in priljubljen. Pogreb bo v nedeljo 19. oktobra ob 16, z Rimske ceste 7 na pokopališče k Sv. Križu, kjer ga položijo v rodniško grobnico. — V Štepanji vasi je včeraj preminula ga. Franciška Bricej, posestnica in vdova po pleskarju mojstru, stara 81 let. Pogreb bo v ponedeljek 20. oktobra ob 15, iz Štepanji vasi št. 21 na farno pokopališče v Štepanji vasi. V Ljubljani je preminula davi ga. Alojzija Hostnik po daljši mučni bolezni. Pogreb bo v nedeljo ob pol 15, iz deželne bolnice na pokopališče k Sv. Križu. Pokojnik blag spomin, težko prizadet rodničan iskreno sožalec!

— Samomor pod vlakom. V četrtek zvečer se je odigrala na železniškem tiru blizu cerkve Marije Snežne v Retrovaradinu pretrpna tragedija. Neznani moški, star okrog 30 let, s protezo na eni nogi, je legel na tračnice tik pred prihodom tovrnega vlaka iz Sremskih Karlovcev. Strojevodja ga v temi seveda ni opazil in tako je vlak nesrečno pregal. Najbrž gre za invalida, ki je v bedi in pomanjkanju obupal.

— Krvolocen mož. Te dni so pripeljali kmetje v zagreško bolnico 32letno kmetico Doro Grce, vso zavito in hudo opečeno. Ko so jo v bolnici slekli, so se pokazale strašne opekline po vsem telesu. Sirota je pripovedovala, da jo je ljubosumni mož trpinčal, dokler je niso rešili sosede. Naj-

prej io je neusmiljeno pretepel, češ, da se mu je izneverila in ko se je pod udarci zgrudila, jo je privezal k mizi in tedaj se je začela prava inkvizicija. Mož je vzel debelo žico, jo razbelil na ognju in začel z njo žgati nesrečno ženo po vsem telesu, zahtevajoč, naj prizna, da ga je varala in kdo je njen ljubček. Šele, ko so vdrli v hišo sosede, je bila nesrečnica rešena strašnih muk. Kmetje so hoteli zverinskega moža premiliti, pa so jih zadržali orožniki, ki so divjaka aretirali.

NOGO NAPRAVI ELEGANTNO

KAYSER
KAYSER
KAYSER

NOGA VICA SEDANJOSTI

v največji izbiri pri

P. MAGDIĆ

LJUBLJANA, Aleksandrova cesta št. 1.

Iz Ljubljane

—lj Odhod divizionarja generala Tripkovića. Dosedanji komandant dravske divizije divizijski general Sava Tripković odputuje na svoje novo službeno mesto upravnika vojne akademije v Beogradu v ponedeljek ob 9,30 z beograjskim brzovlakom. Na kolodvoru se poslovale od njega oficirji tukajšnje garnizije, predstavniki civilnih oblasti in korporacij, kakor tudi mnogi zasebniki, ki so simpatičnega vojaškega dostojanstvenika osebno poznali. Gospodu generalu želimo tudi na novem službenem mestu obilo uspehov. Iskrena želja nas vseh bi bila, da nas ne zapusti za vedno.

—lj Maša - zadušnica za blagopokojnik Vladimir Gortanov se vrši jutri v nedeljo ob 10,45 pri oltarju Svetogorske Marije v novi škofski cerkvi.

—lj Cene kruha v Ljubljani se bodo znižale. Cene kruha se bodo v Ljubljani znižale v sredo 22. t. m., in sicer za 1 kg belga od 5 na 4,50 Din, za črna in ržena pa od 4,50 na 4 Din. To znižanje se je dogajalo sporazumno med tržnim nadzorstvom in pekovski združenji.

—lj Most čez Mali graben na Opekarski cesti. Po zadnji povodnji so gradbeni dela prenehala. Narasla voda je leseno konstrukcijo na desnem bregu premaknila za 80 cm. Včeraj dopoldne so jo skušali z velikim sestavljenim škripcem naravnati v prvotno lego, pa se je utrgala železna veriga. Konstrukcijo bo treba na vsak način podreti ter jo iznova sestaviti. Z delom prično v ponedeljek, ko voda še nekoliko upade. Stavbnik Matko Curk, ki je prevzel gradnjo mostu, ima baje 80 tisoč Din škode.

—lj Kanalizacijska dela. V zadnjem času so napravili kanal v Devinski ulici, ki je podaljšek Valjavčeve ulice. Kanal gre po Devinski ulici, potem pa krene čez travnik tik nove Sloveve hiše v Razlagovo ulico. Ker je v Devinski ulici že nekaj letnih novih hiš in jih tam v doglednem času še več zraste, je bilo kanaliziranje te ulice zlasti še spričo ondotnega mokrotnega sveta vseakoli jako potrebno.

—lj Kaj pa ljudje? Odkar imamo tako močno razvit avtomobilski in avtobusni promet, so na nekaterih križiščih v mestu res nujno potrebni prometni redarji, ki skrbijo, da ne pride do karambolov in nesreč. Najživahnější je promet na križišču Dunajske in Gosposvetske ceste pred kavarno Evropo, kjer je tudi postajališče skoraj vseh avtobusov. Tu stoji prometni redar, ki opravlja svojo težko službo vestno in v splošno zadovoljstvo. Samo nekaj je, na kar bi ga morali predstojniki opozoriti. Točno po predpisih dirigira sicer vozila, ne pazi pa na ljudi. Greš čez cesto in prav lahko se ti pripeti, da ti pošlje redar na vrat avtobus ali osebni avtomobil. To je poseben neprijeten za matere, ki morajo čez cesto z vozički ali pa z otroci, ki komaj hodijo. Drugod po svetu, zlasti v Parizu, je prometni redarjem izrečno naročeno, da morajo v prvi vrsti paziti na pešce, zlasti na matere z otročki. V Parizu se ustavi na največjem križišču ves promet, da gre mati z vozičkom in otrokom čez cesto. To-likega kavalirstva naše matere sicer ne zahtevajo in tudi ne pričakujejo, pač bi pa moral prometni redar paziti tudi nanje in sploh na pešce, kajti končno je tudi človek vreden toliko, da morajo organi varnosti paziti na njegovo zdravje in življenje.

—lj Ljudje, ki hodijo mimo Poliakove tovarne, po Sv. Petra nasipu, se pritožujejo nad nekakšnimi izcedki, ki pronicajo skozi tovarniški zid in se cede na pot. Ba-je so za te stvari tudi posebni predpisi, ki bi jih naj blagovolilo vodstvo tovarne upoštevati, ker zakon je zakon, ceste in pota pa tudi niso namenjena za struge odtokov ne enih in ne drugih tovarnih.

—lj Ker bodo kmalu pričeli z izkopom temelja novega tramvajskega tira na Dunajski cesti, so pričeli istotam prestavljati hidrante, ki so montirani baš na krajih projektiranega tira. Delo nekoliko ovira živahen promet; neki nepraviden motociklist bi se bil skoraj zvrnil v izkopan jarek.

—lj Ne pozabite Prul! Prijatelji našega lista, ki še dobro pomni čas, ko ni bilo na vseh obsežnih Prulah niti ene hiše, samo od Koširjevega vrta je vodila, izhojena steza do dolenskega mostu, nam piše: Ko smo se še otročaji hodili na Prule igrati, si nisem mislil, da bodo vse te obširne Prule tako kmalu zazidane in da bom tudi jaz tam stanoval. Prule so s stavbo nove šole in mestnih stanovanjskih hiš mnogo pridobile, vendar je še nekaj stvari, ki sicer lepo ceno mimo prulske šole kaže. Pred novo vilo g. Zalaznika so že pred precej dolgo časa razkopali svet, navozili nekaj kamenja, sedaj pa vsa stvar lepo počiva. Prulam to gotovo ni v okras. — Tudi razsvetljava je tudi precej pomanjkljiva, dasi poleg drugih hodijo tu mimo ponoči tudi učenci obrtne nadaljevalne in pa telovadci - Sokoli. Naj se magistrat usmili tudi nas Prulanov!

—lj Izredno debela pesa. Včeraj opoldne se je pri nas, v Knafljevi ulici, oglašila ga. Zenko Ivana s Poti na rakovo jelšo. Pripeljala nam je pokazat po 13 kg težke komade navadne rdeče pese, ki jo je pridelala doma na svojem vrtu brez vsakih znanstvenih eksperimentov in umetnih gnojil, kar je dokaz, da je tudi naše Barje zelo rodovitno in da ga preveč podcenjujemo. Gospe pa, seveda, čestitamo k temu svojevrstnemu vrtnarskemu uspehu in se ji zahvaljujemo, da se je potrudila k nam s težkim tovorom!

—lj Na Cankarjevem nabrežju je nekaj preprostih lesenih klopi z naslonjalom ali brez njega, katerih se obitstvo rado poslužuje. Ena med njimi je pa nerabna, ker ima samo še pol trhe deske. Na Cankarjevem nabrežju je živahen osebni promet, zato naj se tista trhlina čimprej nadomesti z novo zdravo desko.

—lj Z naših cest, ulic in trgov. Bohoričeva ulica je posuta z gramozom, ki bi ga bilo treba zlasti na spodnjem delu ulice s cestnim valjarjem stlačiti in zglatiti. V Bolgarski ulici, ki gre vzporedno z Jenkovo ulico, delajo cesto, ki bo široka, moderna. Vozniki dovažajo material, delavci ga pa razsipajo, da se planira cestišče in napravita oba hodnika. Na Smartinski (prej Kette-Murnovi) cesti ob Kolinski tovarni hralni ravna in gladi cestišče parni valjar. Blizajo se vsi sveti in je na tej cesti od dne do dne večji osebni in vozovni promet. Konec Strelške ulice bo tudi kmalu urejeno cestišče in napravljena betonska škarp. Pogačarjev trg nad novimi stopnicami posipajo z drobnim peskom.

Dr. Milan Perko

radi študijskega odpotovanja
v inozemstvo

do preklica ne ordinira

14529

—lj Današnji živliski trg je bil zopet živahen kot navadno ob tržnih dneh. Baga je bilo vseh vrst na razpolago, tudi gobe se niso popolnoma zmanjkale, vendar so bile zadnje jurčke so prodajali po komadih od 1 — 2 Din, sivke pa liter po 2 Din. Malo je bilo tudi grozdja, kilogram po 10 Din; jabolk pa nenavadno mnogo, ki so čedalje lepša, kg po 6 — 7 Din. Med sočivjem in zelenjavo je bilo največ zeljnatih glav po 1 — 2 Din kom., karfirole, ki je precej draga, glavice po 3 — 5 Din, krompir kg po dinarju, salate, glavice po 0,25 — 1 Din itd. Dobil se je še tudi stročji fižol, ki je seveda rariteta, kg po 5 Din. Nudile so se še tudi kumare, ki so že popolnoma zrele, kom. od 0,75 — 2 Din. Mnogo je bilo mlečnih izdelkov, surovega in kuhanega masla od 36 — 40 Din kg in domačega trdega sira, kg po 24 Din. — Neka branjevka je tudi nudila ustrelnjenega divjega zajca za 55 dinarjev. — Na kokošem trgu je bilo izredno živahno, piščet in petelin. Domačih zajcev in jaje je bilo na vagon. Ker je bilo na izbiri toliko piščet, so bile gospe nekam ošabne, blago se jim je zdelo predrago, kmence pa pri cenah tudi niso popuščale. Piške so po ceni zelo različne par od 45 — 75 Din. Jajca so bila precej draga — par od 3,25 — 3,50. Mesarji so razpolagali z velikimi množinami blaga: precej so imeli tudi krvavih klobas, kilogram po 12 Din, goveje meso je še vedno po 20 Din kg, prašičje in telečje svinje po 25, prekajena svinjina po 25 — 30 Din, jagnje po 18 in kozliček po 20 Din kg. Največ kupčij se je sklenilo pri mesarjih.

—lj Promenadni koncert muzike 40. p. »Triglavskog« v nedeljo 19. t. m. ob 11. uri v »Zvezdi«. Spored: 1. Cerin: »Popadijo Lenčec, srbski marš 2. Šebor: »Svečani sprevod iz Templarja na Moravic 3. Offenbach: »Hofmanove pripovedke 4. Hubenbach: »Rendezvous pri Leharju 5. Jakl: »Odmevi iz naših krajev.« — Dirigent višji kapelnik dr. Josip Cerin.

—lj Občinstvo opozarjamo na zanimivo razstavo v Jakopičevem paviljonu, kjer so razstavljene zlasti naše narodne umetnine. Jutri bo ves dan prost dostop na razstavo. Čez dan se bodo vršila predavanja tako, da bodo posetniki točno informirani o vseh razstavljenih delih. Ob 18. se razstava zapre.

—lj Umrlj so v Ljubljani ob 10. do 18. t. m. Marija Grčar, zasebnica, 88 let, Vidovdanska c. 9; Lovro Pečenik, sodni oficijal v p. 37 let, Vidovdanska c. 9; Marija Gostl, hči primarija, 22 let, Poljanski nasip 52; Josip Selan, žel. nadsprevodnik v p. 84 let, Cerkevna ul. 15; Marija Pavčič, bivša služkinja, 73 let, Sv. Petra c. 80; Marija Pock, žena gostinčarja — 72 let, Opekarska c. 26; Neža Stanko, žena delavca, 56 let, Černetova ulica, baraka; Ana Šavs, zasebnica, 81 let, Cesta na Loko 20; Frančiška Novak, žena brivca, 56 let, Bežigrad II/3; Jan Ružička, evidenčni nadzornik v p. 76 let, Pod turnom 3; Terezija Dnagar, mestna uboga, 80 let, Japljeva ulica 2. — V bolnici: Milutin Murnik, mestni ubogi, 28 let,

Florjanska ul. 13; Josip Ferenčak, trg. potnik, 50 let, Moste; Milan Benko, sin delavca, 4 mesece, Daljna vas pri Rudniku; Slavica Germek, 4 mesece, hči mlinarja, Pšata 22; Ivan Fistič, sin delavca, 3 mesece, Črnuče; Stanko Tršinar, sin služkinje, 4 mesece, Bruna vas pri Mokronogu; Anton Samsa, žel. sprevoznik v p. 54 let, Zvonarska ul. 13; Ivan Kavčič, žel. skladiščnik, 48 let, Jernejeva c. 49; Matija Škiber, posestnik, 67 let, Komarna vas pri Kočevju; Ferdinand Učakar, sin pletarja, 5 mesecev, Depala vas; Marija Vidmar, žena delavca, 41 let, Jarše; Vinko Kristan, rudar, 30 let, Koseze 14; Ivan Gačnik, čevljar in posestnik, 63 let; Slavica Zore, hči služkinje, 1 leto, Galjevica; Alojzij Rot, sin organista, 4 mesece, Št. Janž 14; Ivan Šemerl, elektromonter, 29 let, Lesce 3; Katarina Kolbezen, hči posestnika, 2 mesece, Lipičeva ul. 5; Janez Logar, posestnik, 38 let, Grahovo pri Cerknici; Edgar Salomon, sin poslovođe, 5 mesecev, Glinška ul. 7.

—lj Seznam najdenih predmetov, prijavljenih upravi policije v Ljubljani od 1. do dne 15. t. m.: bankovec za 100 Din in 3 bank. po 10 Din, bankovec za 100 Din, bankovec za 1000 Din, bankovec za 100 Din, ženska črna usnjata ročna torbica, žel. legitimacija, žepni robec, 2 Din na ime Omeje Fani, črna usnjata ročna torbica z vsebino žel. legitimacija na ime Uršič Marije, bel žepni robec, ključ in Din 2,50, usnjata žepna denarnica z vsebino 3 bank. po 10 Din, 4 Din drobiža, zlata ženska narežana zaplestina, lovski pes, siv moški klobuk, črn moški dežnik, doljnogled z usnjato rjavo torbico, moški dežnik, šerpa za okrog vratu, podrepi jermen, zavitek rdečega blaga. V železniških vozovih so se našli št. predmeti: 5 damskih dežnikov, 4 moški dežniki, roč. kovčeg, kovčeg z obleko, 2 čepici, kriminalni roman, moški površnik, 2 suknjica, ženska obleka, delavske blache, merilni aparat in palica.

—lj Seznam izgubljenih predmetov, prijavljenih upravi policije v Ljubljani od 1. do 15. t. m.: bankovec za 100 Din, 7 bankovcev po 10 Din in 30 Din, ki je bilo v kuverti z naslovom stavb. Ogrina, 7 bank. po 10 Din, rjava usnjata štiripredelna listnina z vsebino do 450 Din denarja, dva plačana računa, nabavni list za čevlje, 2 srečni razredne loterije, usnjena listnina z vsebino 10 bank. po 100 Din, 9 bank. po 10 Din in več listin, siva listnina, v kateri je bilo 9 bankovcev po 10 Din, 9 slik, 2 ključa, 1 dozvola na ime Prevender Zvonko, svedočba od 5 gimnazije, modra usnjena denarnica z vsebino Din 2340 in nekaj slik, črna usnjata zločljiva denarnica z vsebino bank. po 100 Din, 5 do 7 bank. po 10 Din, nove izdaje, vizitka, mali koledarček, ženska črna svilen torbica z vsebino en par galoš Orgnion in več drugih manj vrednih stvari, ročna vezena torbica modro rjave barve z vsebino denarnice, v kateri je bilo 40 Din in 2 robca, ženska rjava ročna torbica z vsebino 1 rdeča denarnica okrog 700 Din (6 bank. po 100 Din, 9 bank. po 10 Din in nekaj drobiža), legitimacija od Merkur na ime Hrovat Mija, žepni robec, puderdosa, pismo, 2 šopka malih ključev, zavitek, v katerem se je nahajalo umetna cvetlica, svilen trak, dva para potnik. poselska knjižica, kravata zlata igla, 8 do 10 cm dolga z bisernimi dragocnim kanonom, zastavljajni list št. 4209 z dne 31. 8. 1930, zlata broška, obrobjeza s platinom in z briljanti okrašena, zlat poročni prstan, ženske galoše, zastavni listek št. 5623, zlat okrogel uhan.

—lj »Ljubljanski Sokol« naznanja svojemu članstvu pretužno vest, da je po dolgem bolehanju preminul naš dolgoletni in vestni član brat Jan Ružička, evidenčni inspektor v p. Blagopokojni je bil vzor Sokola ter se je z mladeniškim navdušenjem zanimal za napredek naše družstva tudi v času, ko ga je bolezen priklenila na posteljo. Naša dolžnost je, da ga spremimo na poslednji poti v čim večjem številu. Zbirali se bomo v nedeljo 19. t. m. ob 4. popoldne pred domom žalosti, pod Turnom št. 3. Kroj civilni z znakom. Blagopokojniku časten spomin! Odbor. 541-1

—lj Nedeljske popoldanske plesne vaje — šole Jenko so postale zopet najboljše in najpriljubljenejša plesna prireditve vsake nedelje. Vrše se od 3. — 7. ure pop. v balkonski dvorani Kazine. Pouk in zabava za začetnike-če točno ob 3. uri. Študenti-nje znajo članarino. Poučuje se najnovjši ples »Moochik«. 542-n

—lj Merkurjev ples. Trgovsko društvo »Merkur« priredi 10. januarja 1931. v Ljubljani svoj tradicionalni »Merkurjev« ples, na kar opozarjamo cenjena društva v blagohotno uvaževanje.

—lj Sokol Vič. Članstvo opozarjamo na prihodnje, velezanimivo predavanje, ki se vrši v ponedeljek dne 20. t. m. točno ob 20. uri v Sokolskem domu. Za poskusne člane udeležba obvezna. Zdravo!

—lj Koncert solistke, mezosopranistke Marije Čepić-Novakove bo v ponedeljek 20. t. m. ob 20. v Filharmonični dvorani. Na programu so izbrana dela-samospevi jugoslovanskih avtorjev in pa nekaj narodnih pesmi iz zapuščenega Stanka Vraza, ki izidejo prihodnji mesec v samozaložbi kapelnika g. Niko Štrifofa, ki je priredil te pesmi za en glas s spremljevanjem klavirja za koncertno uporabo. Te pesmi iz Vrazove ostaline so pravi biseri, do sedaj skoro popolnoma nepoznani in bodo prav gotovo v bodoče stalno v repertoarju naših najboljših pevcev. Predprodaja vstopnic po običajnih koncertnih cenah v Matični knjižarni.

—lj Pevska založništva in zbor, ki si sami oskrbujejo litografirane pevске glasove, opozarjamo, da je slovenski skladatelj H. O. Vogrič v Mariboru izvršeno prepisovalce s kemično tinto. Kdor ima kakšno tako delo, naj mu pošlje note v prepis.

—lj Sobotni plesni tečaj šole Jenko bo drevi ob 20. v balkonski dvorani Kazine (»Zvezda«). Pouk za začetnike (ce) in izvežbane plesalce. Novi ples »Moochik«. Vabljeni posebno gg. uradniki (ce) in gg. oficirji.

—lj Restavracija Pri rožl. Danes fine jetrne in krvave domače klobase. Točijo se pristna štajerska in dalmatinska vina. Se priporoča A. Šmid. 5371

—lj Vsačkemu in tudi Vam se izplača ogled dospelih modnih novosti za gospe in dame pri trdnji NOVAK, Ljubljana, Kongresni trg 15, ker kupite tam dobro in najceneje. 75T

—lj Veselico s plesom priredi v nedeljo gostilna Končan v Rožni dolini. 540n

—lj Ples — gimnazika. Plesalka Vidmarjeva, diplomirana v šoli Wigmanove, sprejema od 3. do 5. popoldne, Narodni dom, Bielewsova cesta. 498n

O sedečih ljudeh

V Ljubljani je namreč mnogo sedečih. Tu je menda dobro znano, saj sedeti u posebno slabo. Vendar pa — kakor se vzame.

V Zvezdi pred neko izložbo je oni dan sedel gospod. Navada je taka, da pravimo ljudem, ki niso raztrgani, na zmanj umazani, ki nosijo pod podbradki kravate itd. — gosposde. — Torej gosposde je sedel na trotoarju opoldne. Mimo njega so tudi hodili gosposde, zato pa se niso zanj zmenili. Nekateri so tudi diskretno pihvali po trotoarju in cesti. Gosposde pa je sedel, kot chsojenec. Moral je sedeti, kajti ravnotežje mu je zlezlo v pete, pa menda tudi v možgane. Zato je bilo oboje tako vražje težko. Da, gosposde so hodili mimo, pa ni nihče videl te potresljive drame, takorekoč gosposke drame. Ker, če gosposde sedi pri belem dnevu na trotoarju, je vendar to nekaj strašno tragično. Z njim sedi tudi njegovo gosposdvo; druga reč je, če uide sedalo na trotoar komu, ki ni gosposd, ker tedaj ne sede s tistim človekom med pljunke gosposdična, kvečjemu je revščina.

In se je nadaljevalo! Gosposde je še vedno sedel. Mimoidoč, ki so ga opazili, so mislili, da ni gosposd, zopet drugi so pa sami pri sebi ugaibali, ali je revežu slabo ali je pijan. Eno in drugo jih ni briga. Zato so šli mimo mimo. Ljudem simosti ne diše, Klicati rešilni voz, »Henrika« ali celo policaja, to je velika zguba. Pa čemu bi človek vihal nos tla, kjer mu ni treba in še ugled trpi!

Gosposde je obupal. Roke so prosile pomoči, dvigal jih je nad glavo kot bi se potapljaj, a ni bilo niti bilke, da bi se je oprl. Pамет mu nikakor ni hotela iz pet. Končno pa je gosposda opazil neki fant, ki ni gosposd. Sedečji mu je ponudil prosoje roke, da bi ga dvignil in fant ga je res postavil na noge. Baš takrat so prišle iz trgovine dame, ki so se silno ustrašile, da bi zibajoči se gosposd ne razbil sipe v izložbi. Gosposde je se odmah srečno naprej, oprtjemajoč se zidu kot slepec.

V Gradišču so sedele na bišnih prarih tri ciganke. Vsaka je imela v naročju umazanega otroka. Vse so neznanco presunljivo prosile z očmi. »Za otroka«. Skoro prav tako so sedele kot gosposd v Zvezdi. Tudi mimo njih so hodili gosposde. Nekdo je rezko dejal: — Prosičenje je prepovedano! Glejte, da vas ne dobi policaj!

— Saj ne prosimo, gosposdine! Samo smilujte se naše dece! Me samo sedimo na solcu!

Da, tako je! Sedeti, menda ni prepovedano. Saj tega ni rekel nihče tudi tistem gosposdu. Prijetno je tako sedeti, ko solnce sije, kaj ne? Seveda, če človek sedi z »mačkomo« ali z otrokom, je stvar malo drugačna.

Na Gruberjevem nabrežju so tudi sedeli, poleg prekopa, na bregu. Solnce je spet sijalo po sedmih laških letih, kdo bi ga ne bil vesel? Fletno je tako sedeti, ampak zdaj je zemlja precej vlažna — to pa nič ne de. Sedeli so — južni bratje na lepih jugoslovanskih preprogah. Tako je imenito sedeti. Mimo so hodile gosposdične in so jih zavdale: — Lei, ti-le pa uživaj, tako bi jaz tudi sedela.

— Izvolite, gosposdične! To se lahko zgodi! Je uslužno ponudil zagorel brate.

Delekta pa so se odrežala naprej. Potem se je ena obrnila in zakričala: — Zdaj je presvetlo!

Tega nisem mogel razumeti. Nič zato, ženske so itak uganke, kot pravijo. Na »Spick« sem tudi opazil nekega človeka, ki je sedel slečen čisto pri vodi, pa ga menda le ni vrag zmotil, da bi se šel kopat v teh žalostnih časih? O, ne! Sedel je. (Sedečih je res povsod dovolj!) Samo sedel je, s srjaco pred seboj. Obrčal jo je na vse vetrove, stikal in brskal po nji ter vzdihoval. Tu pa tam je star možiček, revček, da bi se človek zjokal nad njim. Na »Spick« je sedel — da bi ga gosposde ne videli. Ampak gosposde bi ga najbrž ne videli niti pred pošto v takem ozračju.

Vidite, tudi sedeti ni vedno dobro. Tudi hički na Miklošičevi cesti, ki tudi sede, to radi podpišejo.

Dolenjska in Bela Krajina za tujski promet

Na Dolenjskem imamo tudi zimska letovišča. — Delovanje novomeškega Opleševalnega in tujkoprometnega društva

Novo mesto, 18. oktobra. Zadnjič ste poročali o Novem mestu kot tujsko - prometnem središču in o ukrepih, ki bi bili potrebni, da Novomeščani čim prej dosežejo svoj cilj. Pred vsem naj bi se organizirala propaganda in se centralizirala v tujakšni Opleševalnem oziroma Tujsko - prometnem društvu. S propagando bi se vzbujačo čedalje večje zanimanje za Dolenjsko in se tako pripomoglo k njenemu procvitu.

Člankar ni povedal, da vodi Opleševalno, oziroma tujsko - prometno društvo že dokaj časa propagando za Dolenjsko v vseh naših listih in da je tudi podprlo po svojih močeh izdajo propagandne brošure »Dolenjska — metropola Novega mesta«. Brošura je izšla že dni. Novo mesto, kakor tudi ostala dolenjska mesta jo že željno pričakujejo. Zastopani so namreč vsi večji kraji z Belo Krajino vred.

Vsebinska na 128 straneh velike osmerke je zelo pestra in zanimiva. Za uredniškim predgovorom se vrste članki: Karla Mahorčiča o Novem mestu kot letovišču (v srbohrvaščini), bivšega ministra dr. Zupaniča o Beli Krajini, nato pa propagandni opisi: Metlike, Črnomlja, krajev pod Gorjo, Katarjevi, Kškega, Žužemberka, Dvora, Soteske, Mirenske doline, Šumberka, Višnje gore in okolice, Ribnice in Kočevlja.

Uvod v Dolenjsko tvori članek bivšega ministra dr. Kulovca: Dolenjski železnici, elektrike, vode in kmetijski šoli! In je pe-re-zlasti odstavek o električni energiji. Avtor govori iz srca vseh Dolenjcev, ko pravi:

»Napredno gospodarstvo ne more pogrešati električne energije. Tudi v tem pogledu vlada na Dolenjskem veliko pomanjkanje. Imamo komaj par malih električnih central, pa še te so v prvi vrsti za električno razsvetljavo važnejših selšč, za industrijski, obrtni in kmetijski obrat pa ni energije na razpolago. To je drugi vzrok, da Dolenjska ne more zaposliti svojih ljudi doma in da morajo najkrepkejši, najbolj zdravi, pa dostikrat tudi najpodjetnejši iskati zaslužka drugod. Ako hočemo iz Dolenjske napraviti gospodarsko napredno pokrajino, ji moramo ustvariti tudi vse pogoje za napredek. Ne moremo si pa misliti, da bi mogla Dolenjska konkurirati z drugimi naprednejšimi okraji doma — kaj šele s pokrajinami v tujini — ako nima enega najuspešnejših pogojev moderne gospodarstva napredka — električne energije. Zahteva cele Dolenjske mora biti: hočemo, da smo tudi mi Dolenjci deželni elektrifikacije dežele! Cela Dolenjska mora dobiti možnost, da se preskrbi z električno energijo — tako za razsvetljavo kakor tudi za pogon! To zahteva narodno gospodarstvo Dolenjske!«

Zastopana je tudi umetnost Dolenjske in njene metropole, kar je živ kontrast propagandnim brošuram, ki posevčajo pozornost vsem mogočim podrobnostim, samo umetnost ne, ki je največja privlačnost za tuje. Članek je oskrbel prav tako domačin — asistent etnografskega muzeja v Ljubljani dr. Stanko Vurnik. Opisani so vsi važnejši arhitektonski spomeniki, kiparstvo in slikarstvo. Avtor ugotavlja med drugim, da je ena najslavnejših starinskih slik v Jugoslaviji Tintoretjeva slika sv. Nikolaja v glavnem oltarju novomeškega kapitla. Naročil jo je koncem 16. stoletja pri slavnem italijanskem mojstru novomeški prošt Polidor de Montagnana, oglejski arhidijakon. Slika predstavlja zgoraj na oblaku sv. Nikolaja, hitečega v nebo, od koder mu prihaja naproti križani, pod svetnikom na zemlji pa stojita dva druga svetnika. Slika je izredno umetniško delo z viška italijanskega, tedaj svetovno renesančnega slikarstva; še danes imponira po svojem pikantnem kolorizmu, svoji dinamični slikovitosti v svetlobi in senci in v svoji ponosni, dasi precej vravni kompoziciji. Žal je precej trpela; šele v novejšem času so jo obnovili in balzamirali. Na to sliko je naša Dolenjska lahko upravičeno ponosna. Kdo ve, kakšne slavne slike so še v imele tedaj naši gradovi? V starih seznameh grajskih inventarjev po Dolenjskem. Citamo o Tizianovih, Correggievih, Palmovih, Dürerjevih slikah. Kje so neki sedaj?

Obdelani so tudi Dolenjci z narodopisnega stališča, nadalje dolenjske, belokranjske in kočevske stavbe. Za naše kmete je nekaj posebnega članek: Kako kmetuj Dolenjec, da boš imel dovolj denarja.

Novo mesto je kalpak obširno opisano: najprej gradovi, nato zgodovina, Novo mesto v preteklosti in Novo mesto kot letovišče. Zelo zanimiv je prispevek pisatelja Vandota: Iz časov novomeške romanitike, v katerem podaja med drugim profile slovitega patra »Lacka«, Ivana Vrhovca, Trdine, Detele, Ignacija Hladnika, Keteja in Puglja. Po Viktorju Markiču je zastopana tudi ljubljanska »kolonija« Dolenjcev in Belokranjcev.

Brošuro krase tudi številne slike — okoli 150. Izdelala jih je ljubljanska Jugografika.

... in v prah se povrneš

Živi se že pripravljajo, da počaste na dan vseh mrtvih spomin mrtvih

Ljubljana, 17. oktobra. Jesen. Začetek konca. Sonce se odmika, vedno več se razprostira nad prirodo sence, vse zori in postaja iz dneva v dan mračnejše. Vse barve so plazile na dan, narava kriči kot človek pred smrtjo: glej, živ sem kot še nikoli. Ampak jesen je labudji spev narave. Diši zemlja jeseni, pojo barve življenja, a v zraku plava kakor grozna slutnja smrti otožnost in pisanost narave je le ogromen nagrobni šopek.

Človeka obide težka melanholija in pred oči mu stopi večna sfiga — smrt. Memento mori!

Jesen je in ljudje so se spomnili grobov. Ne samo iz tradicije, elegija narave je sila, ki se oglašča tudi v človeških srcih in dviga v njih čustvo, ki mu pravimo pieteta. Ljudje se so spomnili grobov. Spomnili so se najbolj zapuščenih med zapuščenimi. Trava je prerasla gomile, kakor pozabljenje srca. Človek rad živi, ljubi minljivost in se je — boji. Minljivost mu seka in celi rane. Minljivost je čas, je trajanje, je bolečina in radost je morda tudi bistvo življenja. A ljudje neradi mislijo na take reči. Grobov se pa vendar spominjo. Vsi sicer ne. Mnogo res ne ostane za človekom po smrti, ljudje radi pozabljajo. Samo grob navadno ostane.

Sv. Krištof. Stopiš med stare grobove, a pred očmi ti še vedno miglja napis nad vhodom na pokopališče: Glej svoj konec! — Prostrano je pokopališče, a tesnoba se vlačijo po njem. Križi so poveseni, nekateri leže, drugi se še komaj bore s svojo težo. Nagibljeno se na vse strani kot da je divjal preko njih strašen vihar. Povsod je dovolj plevela in le malo rož. Mnogi napisi so nečitljivi. Niso le mrtvi oni pod križi in žalostnimi grobovi, mrtvi so tudi njih grobovi. Minljivost nad minljivostjo. Ni jih mnogo, ki negujejo tu grobove. Malo grobov vidiš očiščenih plevela. Zapuščenost, samota in otožnost. Nasproti pokopališča pa zidajo. Da, kmalu bodo tudi pokopališče prerasle hiše. Minljivost. Tudi grobnice so zanemarjene. Mnogo jih je celo odkritih, spomeniki so popolnoma razrušeni. In mnoge odprte grobnice so se izpremenile v smetišča. Plevel, papir, kosti, blato, reševine, pa tudi razne odpadke in smeti opažiš v njih. Morda jih bojejo zasuti. Ampak s smetmi.

Pri Sv. Krištofu so našli večno domovanje mnogi orati naše kulturne ledine. In hvaležna domovina jim je postavila spomenike. A navzlic temu se jih ne spominja več.

Andrej Kopitar je tam. Napis pove: Smrtni ostanki Kopitarjevi, ki so 53 let počivali pri Sv. Marku na Dunaju, so bili v domovino prepeljani in tukaj slovesno pokopani dne 12. vinotoka 1897. Slovenska Matica. — Da, 53 let je počival na Dunaju. Kdove, če je domača gruda kaj sladka in lahka, ko je tako pusta in je menda nikdo ne rahlja. Ograja je zarjavela. — In še jih je cela vrsta: Matija Zhop (Cop) (* 28. I. 1797, † 6. 9. 1885), drugje mu Val. Vodnik, Šiškar, ki se vedno tako dobrodušno smehlja na svojem trgu. Ograjna vrata leže čez pokrov grobnice. In velika grobnica celega kadrta naših pozabljenih velikov: Fran Gestrija, Anton Askere, Bož. Raič, Ant. Raič, Fr. Levstik, Zeleznikar Iv., Andrejčkov Jože Podlimšak in Iv. Resman.

Nekateri kraji so se zelo pobrigali za opise. Tako n. pr. mala Višnja gora:

»To mirno, idilično mestce s svojo divno, ponekod divje romantično okolico, je kot nalašč pripravno za odmor in letovanje ljudem, ki so potrebni miru in oddiha. Blagodejno vpliva na živce ta slikovitost in tišina. Zdrav zrak te poživi, izleti v krasno okolico te obodre. Če si potreben miru in oddiha, ga najdeš v tem kraju, ki se ti bo tako priljubil, da se boš rad leto za leto vračal in ponovno odhajal zadovoljen in čil, poln nove življenjske energije.«

Tudi za zimski sport in smučanje ima mesto s svojo hribovito okolico vse prednosti. Višnjegorski hribi nudijo smučarjem najugodnejši teren. Naravno, po več kilometrov dolga sankališča, kakršnih ne najdemo zlepa, privabljajo čedalje več sportnikov in je Višnja gora tudi kot zimsko letovišče zelo priporočljiva.

Skoro vsi kraji govorijo o sebi tudi kot o zemskih letoviščih. Pa naj še kdo reče, da Dolenjci spimo in da mi ne storimo, da bi se začeli tudi za Dolenjsko in Belo Krajino s pravo obmorsko klimo tako zanimati kakor se za Gorenjsko!

Skrit je Jurčič, nikdo ti ne ve povedati za njegovo domovanje. Nekateri so menili, da je pokopan pri Sv. Križu. Končno ga pa vendar najdeš med grmovjem v ozadju nekakšne kapelice-grobnice. Tudi pri njem kraljuje pozabljenost. »Tudi bodi, neizprosen, mož jeklen...« Da, on je bil. Zato mu je hvaležni rod postavil spomenik. Ni zapisal zakaj mu ga je postavil. Menda vendar mu ni bil zato hvaležen, ker je tako zgodaj umrl. — Jurčiču drugje dr. Jan. Bleiweis, vitez Trsteniški. Mnogo brljana raste tam okrog. In mir je mir. Hvaležni rod noče motiti večnega spanja svojih velikih očetov. Naj v miru počiva! — Tudi Pavlina Pajkova uživa mir Sv. Krištofa. Rodbina Pajkova ima svojo grobnico, zato je Pavlina naslonila trdno glavo v krog svojih v svojem grobu, ki ga negujejo roke Pajkovih naslednikov, da se hvaležnemu rodu ni treba truditi.

Pri Sv. Križu. Ljubljansko polje. Lepo in tožno, kot nevesta, ki objokuje mrtvega ženina. Resno, veličastno je z mogočnim in krasnim ozadjem — Kamniškimi planinami. Velika je ta njiva miru in počitka, a je že premajhna. Ljubljana raste, živa, raste i mesto mrtvih. Mnogo lepih grobov je, mnogo ljubečih rok čisti te dni grede solz. Nekateri že zdaj prižigajo sveče. Nekateri so žalostni, nemo zro predse, mnogi pa se pri delu tudi smejejo. Človek ne misli rad na smrt.

Bieste se steklene kroglice pri tleh pehč kakor bi skozi rušo žrela ljubezen njih silnih src. Nema pesem, marel kamen in tri imena: Cankar, Kette, Murn.

Tudi par vojakov je pulilo travo, ki je poglajala nad junaki. Nemo so delali, kdove, na kaj so mislili.

Zunaj pokopališča 2 krat 10, krat 24 in 2 krat 11 krat 24 belih enakih križev iz umetnega kamna. Soldato, soldato, Italijani. Zbrali so njih kosti po vsej Sloveniji. V malih krstah so pokopani, kot otroci, a dostojno je njihovo pokopališče, vzorna urejenost in razporejenost učinkuje resno, pretresljivo. Lepo je to pokopališče.

Mrak je legel nad grobove. Zaječalo je med cipresami kot bi se iztrgal krič življenja iz globine grobov, kakor bi se nekdo rodil... Da, umreti moramo, ker smrt je rojstvo, ker smrt je življenje, saj na grobovih cveto ruže. — Ljudje so se zgnzeli v avtobus, da se odpeljejo nazaj v življenje.

Roparski napad na poštarja

V Prostejevu na Češkoslovaškem je bil izvršen v sredo roparski napad na poštarja, ki zelo spominja na senzacionalen zločin, izvršen večerj proti večeru v Ljubljani. Zjutraj je potekal na vrata poštne urada neznan mladenič in odprl mu je 58letni poštar Karel Hynek. Neznaneč ga je prosil, naj mu nekaj pojasnijo. Stopila sta v kuhinjo, kjer je sedel Hynek na stol tako, da je kazal neznanu hrbet. Tedaj je potegnil mladenič izpod suknjice sekuro in udaril poštarja tako močno po glavi, da mu je prebil lobanjo. Hynek se je molče zgrudil, ropar je pa vrgl sekuro proč in pobegnil.

mogel razumeti, kako mu je mogla Jeanne slediti tako daleč. Bila je pač energična in iznajdljiva. On pa ni bil plačan za to, da bi se boril z energičnimi, iznajdljivimi sovražnimi mladimi damami. Pri tem je jasno videl, da je imel Hopper prav in da je bilo neobhodno potrebno ravnati po njegovih navodilih. Toda dal bi bil polovico svojega premoženja, če bi ne moral biti tako. Bil je sicer mož, ki ne izgubi zlepa glave, toda zdaj je čutil, da je zadela kosa na kolen. Če bi se mu že posrečilo zadržati dekleta za trenutek v sobi, bi se moral zahvaliti za svoj uspeh bolj srečnemu naključju kakor pa svoji iznajdljivosti. A njen glas je samo potrjeval njegovo bojazan.

— Kje je Hopper? — je vprašala osorno.

Gibbs je skomignil z rameni in se nedolžno nasmehnil. Lepo vedenje je bilo njegovo najučinkovitejše orozje, toda vpricho Hopperja se ni bilo vredno truditi. In tako je odgovoril zelo vljudno, dobro vedoč, da bi mu grobost samo škodovala: — Bil je žal odklican. Nujne privatne zadeve.

Jeanne ga je pogledala tako, kakor so gledale med francosko revolucijo grandes dames posebno zopetne eksem-

Pozor! Pozor!

Nagrade v vrednosti po 50.000 dinarjev prinese

RADION nagradna naloga onim, ki bodo rešili nalogo

Pojdite takoj k svojemu trgovcu, da Vam da karto za sodelovanje pri nagradni nalogi in točne pogoje!

Napadalec se je najbrž tako ustrašil svojega zločina, da ni ničesar ukra- dil. Na klice poštarjeve žene so prihiti ljudje, ki so težko ranjenega poštarja odpeljali v bolnico, kjer so zdravniki ugotovili, da mu ni pomoči. Orožniki so začeli takoj zasledovati roparja in so ga kmalu tudi prijeli in sicer v osebi 16letnega krojaškega vajenca Alojza Daneka. Pri zaslišanju je fant priznal, da se je že vese tedn ukvarjal z namenom umoriti poštarja in da je vse dobro premislil in pripravil. Bil je prepričan, da bo imel poštar pri sebi mnogo uradnega denarja, katerega bi ukradel in porabil za vožnjo v Rusijo. Napadalec so izročili sodišču.

Matura Otona Habsburškega

Najstarejši sin zadnjega avstrijskega cesarja Karla bo star letos v novembru 18 let. To pomeni po rodbinskih določbah polnoletnost. Madžarski legitimisti in tudi Habsburžani sami se zelo vesele tega dogodka, kajti še zdaj se nočejo sprijazniti z zgodovinskim faktom, da habsburški rod ni več na prestolu. V tem duhu je bil vzgojen tudi mladi Oto. Celo njegova nedavna matura je bila politično pobarvana. Predsednik izpraševalne komisije je bil tajni svetnik grof Zichy, član madžarskega parlamenta in bivši prosvetni minister, člani komisije so pa bili menih Jakob Blazovitch ter gimnazijska profesorja Weber in Banhegyi. Bivša cesarica Zita je izrečno zahtevala, naj bo pri maturi njenega sina še brat madžarskega pesnika Adya Ludvika Ady.

Pred maturo je posetil Oto Adya v njegovi sobi in ga prosil, naj mu pove kaj o sodobni madžarski literaturi. Predavanje je trajalo ba je poldrugo uro. Materialna pismena naloga se je glasila: »Madžarsko narodno bajeslovje v etiki Jana Aranya.« Ustmeno je bil Oto vprašan iz Katanove »Tragedije Bank

Bana.« Maturant je moral opisati tudi vso zgodovino habsburško-lotarinškega rodu. Med drugimi je Oto dejal, da se habsburško-lotarinškemu domu posrečilo nekoč preprečiti ustanovitev velike slovanske države v srednji Evropi. Misli je državo Premisla Otakara III. Zelo podrobno je opisal razmerje Habsburžanov do sedanjih evropskih držav, zlasti do Madžarske. Njegova mati je nestrpnost pričakovala izida mature in je bila zelo zadovoljna, ko so ji povedali, da je šlo vse gladko.

Zadnja turneja Paderewskega

Najslavnejši poljski pianist in obenem eden najzaslužnejših poljskih državnikov Ignac Paderewski proslavi 6. novembra 70 letnico rojstva. Letos spomladi je bil v Švici nevarno bolan tako, da so zdravniki že mislili, da so mu ure štete. Navzlic visoki starosti je pa prebolel težko bolezen in svojo 70-letnico namerava proslaviti z novo turnejo. Namenil se je v Ameriko, kjer hoče prirediti 50 koncertov. V Ameriki je bil že 10 krat in tam je tudi največkrat nastopil. Prvi nastop v Ameriki je imel l. 1891, ko je bil na višku svojih moči. Kot lep mož je postal ideal Američank od tovarniške delavke do žene in hčerke milijonarja. Kult Paderewskega je v Ameriki že od takrat velik.

Po boleznih se počuti Paderewski individualno sicer dobro, vendar pa hoče ubogati zdravnike in paziti na svoje zdravje. O turneji po Ameriki pravi, da bo zadnja. Spomladi 1931 se namerava vrniti v Švico, pred koncem prihodnje sezone nastopi za slovo še dvakrat v Parizu, potem se pa umakne v svoje idilično domovanje v Švici in ne bo več javno nastopal.

Ako želiš imeti lepe knjige, pristopi k Vodnikovim družbi!

nada je bil Peter. Gibbs in Hopper očitno nista imela pojma, da ima v hotelu pomočnika. Da Peter že davno ni vdrl v sobo, je bil najboljši dokaz, da jo je ubral za milijonarjem. V tem primeru — kajti tudi Peter je bil docela zanesljiv, čeprav ni bil noben genij — še ni bilo vse izgubljeno.

Gibbsov glas jo je zdrnil iz zamišljenosti.

— Izvolite sesti, gospodična Craigova, — je dejal zaspano.

— Ne, hvala, — je odgovorila samozvestno. — Čujte, vi menda mislite, da vam ne morem do živga, ker bi mi nihče ne verjel.

— V splošnem mislim, da mi ne morete blizu.

— Zakaj me torej zadržujete tu?

Gibbsa pa tudi to nepričakovano vprašanje ni spravilo iz ravnovesja.

— Ker se mi zdi v danem primeru umestno.

— Hm, — je menila Jeanne. — Mi-mogrede rečeno — kaj pa imate od tega?

— Kruhek, — je priznal Gibbs odkrito. — Človek mora živeti, razumete!

— Kaj ima pa Hopper od tega? Saj ne bo mogel te sliče nikomur pokazati.

K. R. G. Brown:

Vitez enega dne

Roman

Peter je položil težko priborjeni plen na klop, potem je pa brž zamašil luknjo, kajti vode se je bilo nabralo že precej. Končno se je vzravnil in pogledal, kako se počuti milijonar na pustem otoku.

Hopper se je zdel sicer zdrav na telesu, nikakor pa ne na duhu. Bilo je jasno, da ga je spravila pustolovščina iz tira. Poskakoval je po splovu kakor splašen kozel, katerega je obsedel ples sv. Vida. Mahal je z rokami in kričal, kakor da je zbuznel. Peter pa ni slišal njegovih besed. Sicer pa Hopper sploh ni mogel govoriti, ker je bil preveč besen. Mogel je samo tuliti, tuliti si lase, besneti in žugati Petru s pestmi. Toda razdalja med splovom in čolnom je bila vedno večja in Peter se je presneto malo zmenil za milijonarjevo žuganje.

Z zanimanjem je opazoval posledice svoje zvijače, dokler si ni nekoliko oddahnil, potem je pomahal prijazno v

zdrav, prijel za vesla in poglaj čoln k bregu.

— Vrnite se... vsa rebra vam polomim... mrcina grda... policija... no, le čakaj, lopov, ti že pokažem, ko mi prideš v roke... grrrr!

Peter se je prijazno nasmehnil, zamahnil je z roko in veslal naprej. Ko je stopil na suho, je vzel zavitek, potegnil čoln iz vode in že tretjič pomahal v pozdrav besnečemu milijonarju na splovu. Končno se je obrnil in jo ubral proti hotelu, kar so ga nesle noge.

VIII.

Proti domu.

V sobi št. 30 v Hotelu Golf v Taggs Bayu je govoril gospod slabe volje z razjarjeno damo. Gospod je bil v sobi na povelje, dama pa zato, ker je gospod ni pustil oditi. In ker ju ni prav nič mikalo biti skupaj, je bila atmosfera v sobi zelo napeta.

Nenadni odhod čudaškega milijonarja in njegovega pajdaša je pomenil za Jeanno docela nepričakovan udarec. Toda dolgo si s tem ni belila glave. Ko se je Gibbs vrnil, ga je sprejela hladno in dostojanstveno.

Naslonil se je s hrbtom na vrata in rad bi bil prikrič svojo slabo voljo. Ni

V pravi ljubezni ni laži — Kdor v ljubezni laže, ne ljubi — Ena, ki prikriva z lažjo resnico

45. V pravi ljubezni ni laži, ako se pa ljubezen pretvarja od ene ali druge strani, tedaj to ni ljubezen in bi se v tem primeru smelo lagati le v toliko, da nima drugi škode na dobrem imenu ali premoženju. Najgrša in najpogostejša je pa laž, če se z njo koga onesreči. Večinoma to delajo moški, da si osvoje oziroma pridobijo pošteno dekle (nepošteno itak dobe brez laži!). Ko se pa pokaže posledice, se spomnijo, da so takrat le lagali in se prav neznačajno odmi-kajo od zapeljanega dekleta s sto in sto izgovori — premajhna plača, starši ne pusti-jo, ne dobim dobe itd.

So tudi primeri, a redki, da ženska uniči življenje moškemu. Torej laži, ki škoduje tudi v lažni ljubezni, ne bi smelo biti!

V pravi medsebojni ljubezni je pa ni, kar še enkrat poudarjam.

46. Ne laži nikdar v življenju in spoštovan boš ter upoštevan. S tem orožjem poraziš vsakega lažnika prej ali slej. Laže se samo z besedami in predašanjem misli na nedolžni papir.

V pravi, resnični in idealni ljubezni je laž sploh nemogoča, kajti prenaša in razumeva se s pogledi oči, ki so zrcalo duše vsakega človeka. Nesrečna platonična ljubezen išče samoto in temoto.

Dotični ljudje, ki lažejo v ljubezni, so kri-vi, da je na svetu toliko lažnivcev. Kdor pa laže, je zmožen vsake podlosti in nesram-nosti.

Kdor v ljubezni laže, ne ljubi. Prava, resnična ljubezen je neločljiva. Smrt stre samo srce, a ljubezni ne.

Ljubezen ni samo med moškim in žensko, temveč je brezmejna, zato ne laži nikdar.

1.) Ljubezen je neumrljiva.

2.) Ako si resnično ljubil, dobiš navodila celo iz zagrobnega življenja.

3.) Ljubezen je bila, je, in bo.

4.) V resnični, pravi ljubezni ni laži.

Kdor laže, ne ljubi.

P. A.

47.

Ko čitam odgovore na anketo, se nehoti spominjam preteklosti, spominjam se davnih ljubavnih sanj, ki so minile, kakor mi-ne marsikaj v življenju, za kar človek mi-sli, da je neminljivo. In ti spomini so mi potisnili pero, v roko. Naj še jaz napišem nekaj o — laži in o — ljubezni. Zaljubljen sem spoznal oboje — predobro, ker je celo moje življenje zastrto v pajčolan laži. Saj sem jaz sama — laž, ker nisem to, kar sem na videz. Sem popolnoma sama na svetu, brez svojcev. Nikdar nisem poznala svojega pravega imena. Nisem okusila blažene lju-

bezni majčine, ne poznam svoje rodne grude in ne vem, kje mi je tekla zibelka. Kdo? Od kod? Ako odgovorim na to, bi bila — laž! Tuji ljudje so mi bili starši, v tujem domu sem preživela svoje detinstvo in svojo bridko mladost. Zato sem in ostanem vedno tujka med tujci, dokler me ne poneso tja, kjer nas vse čaka naš zadnji, mirni dom. Že od zgodnje mladosti so mi toliko — lagali, zdaj v življenju moram lagati — jaz. In zakaj? Ravno radi — ljubezni!

Imela sem tri ljubezni. Prva je prišla nad me — takrat 18letno, neizkušeno, kot lahen pomladni vetrič. Moj zlati, modrooki fant! Bila je to prva, najlepše in najlepša ljubezen, ki premaga vse predsodke, ki trpi in žrtvuje vse. Zrtvovala sem, da, toda nisem mogla umeti ljubezni, s katero me je ljubil on. Nisem poznala strasti in je tudi umeti nisem mogla. V najinih dušah je bila največja harmonija, v temperamentu — ničla. Bila sem še vsa polna sanj in mi je tako ljubezen bila tuja. Zato sem morala lagati in se pretvarjati iz bojazni, da ga ne bi izgubila, brez katerega živeti nisem mogla. Saj pa to ni bila navadna laž, ker nisem nikomur nič skodovala. Z lažjo sem ravno obvarovala najino skupno srečo, trpela sem le — jaz, dotični je bil on neskončno srečen.

Tik pred poroko pa se mi je zgodilo ne-kaj, o čemer niti sanjati ne bi mogla. Za-ljubila sem se. Zaljubila preko svojega za-ročence in to — strastno. Ni bila to resnična, globoka ljubezen, nego je bil to le — požar strasti, ki je rušil in uničil v meni vse, kar je bilo dobrega ter mi pripomogel do bridkega spoznanja, da teče tudi v mo-jih žilah — kri in da nisem — kakor sem vedno mislila — bitje, brez čutov in strasti. In zopet sem morala lagati, lagati zato, ker sem vedela, da taka ljubezen, kateri je po-dlega — strast, ne more trajati dolgo, ker pride kakor huda noč ter mine, še predno se tega zavemo. Čeprav mi je vsaka než-nost od strani zaročenca bila muka, vendar sem morala lagati, ker bi s svojim prizna-njem uničila njegovo življenje, katerega sem vključ vsemu po svoje — ljubila in brez katerega mi je bilo življenje — ničla, ker mi je bil on vse — oče, mati in domo-vina... Mesec dni tega burnega življenja, trpljenja in laži mi bo ostal neizbrisno v spominu. Da, bilo je in — šlo je mimo.

Izpod ruševin pa sem se dvignila k popol-noma novemu življenju ter sem kmalu — dasi za eno bridko izkušnjo bogatejša, toda z mirno vestjo — stopila pred oltar. In živ-ljenje, bogato na ljubezni, je teklo svojo pot naprej. Bila sem že trdno uverjena, da mi bo usoda v bodoče prizanesla. Kako sem se

varala! Z grenkosti sem spoznala, da me je sreča povzdignila do nebes samo zato, da me je zdaj tem lažje zvisla treščila ne-usmiljeno ob tla. Ako naredim revizijo svoj-ih ljubezni, je bila prva čista in realna, druga zabloda strasti, a je v tej tretji, ki jo doživljam zdaj — združeno oboje — lju-bezen in strast. Sem kakor v labirintu, iz ka-tere ga ne morem najti izhoda ter mi za-vest, da lažem in varam, greni življenje, a mi ne more dati toliko moči, da bi storila to, kar mi velewa — dolžnost. Prišla pa je ta — nepoklicana — ljubezen tako počasi in neslišno ter sem se zavedla, ko je bilo že prepozno. Iz igranja in nedolžnega flirtanja je prišlo — do resnice. In zdaj trpim in se mučim, iščem rešitve, ki je ni.

Zdaj šele vem, da prava ljubezen in hre-penje ne poznata in ne priznava nobe-nih mej in ravno zato — trpim dvojno. Moj bog, ali sem bila dana življenju samo zato, da pijem iz čaše trpljenja? To življenje se sploh ne more imenovati življenje, to je pravi peklen in ni vredno, da ga živim. Mor-da pa se bo šele s smrtjo dopolnila moja usoda? Morda? Vprašujem se: ali ni laž dostikrat nujno potrebna? Ali ni mnogokrat bolj usmiljena kot resnica? V mojem pri-meru je laž samo — prikrivanje resnice, ker je vzlic vsej podlosti še toliko dobrega v meni, da si ne morem strgati maske z obraza, ker hočem možu ohraniti vsaj — iluzijo sreče, ker sem uverjena, da bi mu moja izguba uničila življenje. Zaničujem in obojam se, toda srce ne priznava nobene krivde. Kdo vrže kamen name? Kako dol-go še moram lagati, ve samo usoda. Treba se sprijazniti z njo in naj prinese karkoli — življenje ali — smrt. Pripravljeni mora-mo biti na vse, ker ne vemo ne ure, ne dne-va.

Novice iz Litije

Litija, 17. oktobra.

Tukajšnji sedlar Ivan Jankel je pred dnevi nenadoma obolel. Njegov prijatelj gostničar Franko Czarar ga je prejeljal v bolnišnici kandijskih usmiljenih bratov v No-vem mestu. Bolniku pa 1. bilo več pomo-či, v bolnici je nenadoma umrl. Njegovo truplo položijo k večnemu počitku na tam-kajšnji pokopališču, ker je bil Jankel do-ma iz novomeškega okraja. V Litiji je imel dolgo vrsto let delavnico. Bodi mu ohranjen blag spomin!

V litijskih zaporih so dobili včeraj ne-občajnega gosta. Možak je bil prijavljen, da s krivimi listinami nabira denar. Jovo Jovanovič, kakor se piše 28letni popotnik iz okolice Novija, je nabiral denar za po-gorelce. Imel je pri sebi tudi listine. Orožniki so ga oddali v litijske sodne za-pore, tam pa se je izkazalo, da so njegovi papirji v redu. Jovanovič je imel pri sebi precej denarja, samo drobiža je imel nad 2 kg. večinoma »nešk«, to je 50parskih novcev. Jovanovič se je izkazal s poštnimi odrezki, da pošilja nabrani denar redno v svojo domačijo, ki jo je pred leti res obi-

skal hud požar tako, da je vse selo obu-božalo. Mož je postal iz naših krajev že večkrat po 500 Din, kar je dokaz, da so pri nas še usmiljena srca. Po ugotovitvi, da je upravičen nabirati za pogorele, so ga izpustili.

Pri nas je začela zadnje čase razsajati davica. V predilniških hišah je obolelo že več otrok. Zdravstvena oblast je vse obo-lele družine kontumacirala. Če ne pridejo otroci iz obolenih družin v stik z zdravimi, ne upati, da bo ta zavrtna bolezen kmalu zatrta.

Litijsko okrajno glavarstvo je prejelo pred dnevi odhkovanje Jugoslov. krone za rezervnega oficirja g. Milana Končina iz Stične. Končina pa je med tem že med pokojniki. Kakor je našim čitateljem zna-no, je postal žrtev avtomobilske nesreče. Odhkovanje, namenjeno njemu, je prejela njegova družina.

Iz gledališke pisarne

DRAMA

Peta premijera letošnje dramske se-zone bo nocoj v ljubljanski drami. Vpri-zori se Schillerjeva klasična igra »Razboj-niki«. Režiser prof. Šest je v zvezi z insec-natorjem g. Uljanšičevem preskrbel do-stojno novo zunanjo opremo dela, režijsko pa jo je izdelal do največje možne popo-losti. Poleg priznanih naših najboljših dramskih moči nastopa tudi močan an-sambel komparzerije z vojno muziko. Prepričani smo, da bo tudi v letošnji se-zoni to delo užgalo, kakor je svoječasno, ko se je prvič in drugič vprizorilo na slo-venskem odru. Letos je preteklo 19 let, odkar nismo imeli prilike videti »Razboj-nikov«. Pripominjamo, da se letošnja vprizoritev vrši v novem prevodu, ki ga je oskrbel pisatelj in urednik g. Fran Al-brecht. Predstava se vrši izven abonmana, pri običajnih dramskih cenah.

Leskovecova drama »Kraljeva Ha-ris« je vprizori ponovno v ljubljanski drami v ponedeljek dne 20. t. m. za abo-nmente reda A. Delo je pri premijeri v vsa-kem pogledu izvrstno uspešno.

OPERA

Opereta »Pri treh mladenkah« je vsled svoje lepe melodijozne glasbe, na-ravne in žive vsebine, tudi pri nas do-segla po številu predstav zelo častno me-sto. To pot poje Schuberta g. Mirko Je-lčin, ki je v tej vlogi zelo pogostokrat nastopal po raznih večjih mestih v Švici. Poleg njega sodelujejo: ga. Poličeva, ga. Balatkova, gđene Španova, Strniševa, Ramšakova, Gerlovičeva in Skeletova ter gg. Drenovec, Povhe, Peček, Simončič, Danilo, Erklavec, Jeltnar, Sekula, Ferlan in drugi. Opereto dirigira ravnatelj Polič, režija je Povhetova. Za nocojšnjo vprizo-ritev veljajo znane, ljudske cene.

KORRESPONDENTA

veščega hrvatskega in nemške-ga jezika ter stenografije — išče nujno tvornica likerjev. — Ponudbe na: Sušak, poštanski pretinac 44. 2665

PISALNO MIZO, stanovanjsko, dobro ohranjeno, kupim. — Kdo, pove uprava »Slov. Narodac«. 2663

ZGOVORNE DAME išče poznana jugoslovanska tovarna v svrhu propagande izbornega predmeta za do-mačo rabo potom posetov go-spodinj. Ne gre za prodajo, temveč s a m o za propagando potom objasnjevanja. Pošljite pismene ponudbe na upravo tega lista pod št. 2668.

KLOBUKI VSEH VRST po najnižji ceni. Oglejte si iz-ložbo v modni saloni Stuhly-Maške, Ljubljana, Židov. u. 3.

SPECIJALNA DELAVNICA za popravila in ugaševanje klavirjev in vseh drugih instru-mentov — Josip Bajde, Gospo-svetska cesta 12 (v bližini No-vega sveta) — se priporoča. 2640

ENODRUŽINSKA VILA, novozidana, z vrtom, ob novem tramvaju, in

TRGOVSKA HIŠA z lepim, popolnoma urejenim lokalom na najprometnejšem kraju — napredaj. — Naslov v upravi »Slov. Narodac«. 2660

STAR DIVAN za Din 500.— napredaj. — Pod Rožnikom 13. 2662

Krušno moko

in vse mlevske izdelke ved-no sveže dobite pri

A. & M. ZORMAN Stari trg 32. Ljubljana.

POSESTVA, GOZDOVE, hiše, gostilne, trgovine, mine, žage. Nakup, prodaja, najem, zamenjava. Najceneje, najso-lidneje pri posredovalnici Mar-stan, Maribor, Koroska c. 10. Ponudbe brezplačno. 2631

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znakmo! — Na vprašanja brez znakmo ne odgovorjamo. Najmanjši oglaš 5.

AKO ŽELITE KUPITI NA OBROKE

obrnite se na

Kreditno društvo detačnih trgovcev r. z. o. o. v Ljubljani Cigaletova 1 (zraven sodnije)

Snežne čevlje in galoše

dajte pravočasno v popra-vilo trdki

Matija Trebar Ljubljana, Sv. Petra cesta 6

PEČI NA ŽAGANJE

izdeluje v vseh velikostih po najnižjih cenah trdka

IVAN ZORKO, Glince pri Ljubljani. 2687

VEČJE STAVBIŠČE

približno za 50 parcel napredaj skupno ali posamezno. Naslov pove uprava »Slov. Narodac«. 2682

ŠOFIRANJE

s sigurnostjo, da napravite iz-pit za poklicnega šoferja ali sa-movozača, podučujem v dnev-nih ali večernih urah. Vprašati takoj v Slomškovi ulici št. 27. 2656

ODDAM SOBO

dvema gospodoma, ozir. zakon-skemu paru ali dvema gospo-dinama. Naslov v upravi »Sl. Narodac«. 2681

DEŽNI PLAŠČI

najnovejši vzorci — ravnokar došli. — Jančigaj, Ljubljana, Tavčarjeva (Sodna) ulica 1. 2667

KAM GREŠ V NEDELJO?

K Plankarju na Dolenjsko ce-sto. — Tam dobiš od domačega prešička fine krvavice, pečeni-ce in pečenko v pečici. 2673

PRODAJALKO gramofonskih plošč sprejem takoj. — »Tehnik« Josip Ba-njal, Ljubljana, Miklošičeva cesta 20. 2679

KORESKONDENT(INJA) s popolnim znanjem hrvaščine in nemščine, z nemško steno-grafijo, ki hitro piše na stroj in dela zanesljivo, pridno in vestno, se išče za takojšnji nastop; reflektira se samo na mlajšo moč z veliko prakso. Ponudbe z opisom dosedanje-ga poslovanja, zahtevo plače in z referencami na SUŠAK, poštanski pretinac 44.

SLUŽKINJO, ki je tudi dobra kuharica — iščem k boljši rodbini brez otrok za Split. Plača Din 400 mesečno. — Potrpe se: Bleiwei-sova cesta 20, III. nadst., des-no od 2. ure popoldne. 2664

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naša nadvse ljubljena mama, babica, prababica, sestra, tašča, teta in svakinja, gospa

Franciška Briceli

posestnica in vdova po pleskarskem mojstru

dne 17. t. m., previdena s tolažili sv. vere, v 81. letu starosti, mirno preminula.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v po-nedeljek, dne 20. oktobra 1930 ob 3. uri popoldne od doma žalosti, Štepanja vas št. 31, na farno pokopališče v Štepanji vasi.

Štepanja vas, dne 18. oktobra 1930.

IVAN, FRANC, sinova; HELENA RO-DE, roj. BRICELJ; MARIJA PREPE-LUH, roj. BRICELJ, hčerki, in ostali sorodniki.

Mestni pogrebni zavod Občina Ljubljana

Občina Ljubljana Mestni pogrebni zavod

Potrni globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je naš nadvse ljubljani oče, stari oče, tast, stric in svak, gospod

Franc Szantner

bivši trgovec

dne 17. t. m. po daljšem mukapolnem trpljenju, previden s sv. za-kramenti v 79. letu starosti mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v nedeljo, dne 19. oktobra 1930, ob 4. uri popoldne od doma žalosti Rimska cesta št. 7, na pokopali-šče k Sv. Križu, kjer ga položimo v rodbinsko grobnico k večnemu počitku.

V Ljubljani, dne 17. oktobra 1930.

Žalujoči ostali

Damske obleke

Bluze

zadnje novosti

elegantni kroji!

Oglejte si zalogo!

A. HINKOVEC
mašK
Soss
LJUBLJANA

Tužnim srcem naznanjamo vsem prijate-ljem in znancem žalostno vest, da je moja ljubljena soproga, gospa

Alojzija Hostnik

danes ob 4. uri zjutraj, previdena s sv. za-kramenti, po daljši mučni bolezni, premi-nula.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v nedeljo dne 19. t. m. popoldne ob 1/2 15. uri iz de-želne bolnice na pokopališče k Sv. Križu. V Ljubljani, dne 18. oktobra 1930.

Žalujoči soprog FRANC HOSTNIK in hčerki SLAVICA in MARICA ter ostalo sorodstvo.

DRZEN SKOK ČEZ HINDUKUŠ

Pripovedovanje udeleženca poleta sovjetske letalske eskadrile preko vse Rusije in čez pogorje Hindukuš

Takoj po letošnjih letalskih tekmah držav Male antante je organizirala sovjetska Rusija krožni polet iz Poljske preko prostrane matuške Rusije v centralno Azijo. Skupina državnih letalcev je naskočila in srečno premagala pogorje Hindukuš, visoko na nekaterih krajih do 7.750 m. Tega držnega poleta se je udeležil tudi sovjetski letalec Mihail Kolovov, ki opisuje (pisal je v Kabulu) naskok Hindukuša takole:

Vedno pred vzletom ena in ista slika. Med letali pod vrtnico prahu, katerega dvigajo brneči propelerji, bega dolgi Mezinov v še daljšem kožnatem suknjiču. Vsi spremljevalci so se že umaknili v stran. Izpod koles so se potegnili zagvozdje Mezinov pa še vedno bega in nekaj skrbno krči, z roko pa drži lase, ki bi mu radi ušli.

— Ah, ta vaš Mezinov! Kje pa zopet tiči?

— Na aerodrom se je odpeljal pogledat aeroplan.

— Saj to je že nerodno. Priletelo je vas šest, nastopa vas pa skoro povsod samo pet. Vsi vprašujejo, kje je šesti.

Da, malo nerodno je. In poleg tega — danes zopet ni obedoval. To je že od sile! Ste ga kje videli?

— Sem. Pravi, da bo kar na aerodromu kaj prigriznil.

V osmih mestih, v treh vzhodnih prestolicah je vsak udeleženec velikega orijentalnega poleta videl in si zapomnil različne zanimivosti. Mezinov je pa v vseh mestih in prestolicah ogledoval in proučeval v prvi vrsti eno in isto zanimivost — aeroplan 351. 352 in 353 ter motorje na njih in bencin in olje v njih.

Avioinženjer, to je poklic Antona Mezinova. Ni kar si bodi biti avio inženjer. To je tehnični poveljnik v najbolj komplicirani stroki mehaničnih dvigal, kvalificiran strokovnjak v težki, z raznimi vedami prepleteni stroki zračnega prometa. Od kod se je vzel Mezinov? Na nekaterih ruskih in inozemskih visokih šolah se je učil? In na katerih akademijah in znanstvenih konferencah je izpopolnil svojo kvalifikacijo zadnja leta?

Ne, Mezinov je prišel skozi draga vrata. V inozemstvu pišejo o presenetljivih karijerah, pišejo cele zvezke, brstijo jezike skozi stoletja. Pri nas pa to ni niti »naključje«, to je običajen, široko organiziran pojav. Mezinov je prišel k zrakoplovstvu kot navaden vojak. Pomagal je valiti železne sodčke. Potem je postal motorist, mehanik in višji mehanik.

In po isti poti je postal odlični visoko kvalificiran inženjer zračnega prometa — čez poletje je delal na aerodromu, pozimi se je pa učil v akademiji.

V koliko odlični? V koliko visoko kvalificiran? V polni meri se bo dalo odgovoriti na to vprašanje po poletu. Sicer pa ima že zdaj, danes, kvalifikacija Mezinova dvigniti tudi nas vse v višino malone 6 km.

Danes — Hindukuš.

Zato smo zavrgli vso eleganco in navlekli nase vso toplo robo, kar jo je bilo. Zato Mezinov do zadnjega trenutka tako nemirno stopica okrog aeroplanov, jih hipnotizira z očmi, boža, tiplje in duha.

Dobili smo povelje preleteti 10.000 kilometrov. Ostalo nam je še 3000 — to ni tako mnogo. Toda ukrajinska prislovica pravi: nevarni niso oni črvi,

ki jih jemo mi, temveč tisti črvi, ki jedo nas. Na aeroplanu ne pritiska 3000 km, ki jih imamo še pred seboj, temveč 7000, ki smo jih že preleteli.

Sedem tisoč... Od tu in z afganske meje je daleč do Poljske. Toda bridka izkušnja zadnjega poljskega krožnega poleta je poučna tudi tu. Poljski krožni polet se je zaključil tri dni pred začetkom našega vzhodnega. Konec ni bil posebno razveseljujiv.

Bile so vsakotne vojaške letalske tekme Jugoslavije, Češkoslovaške, Rumunije in Poljske. Srednja razdalja letalske etape je znašala do 1000 km. Skupna dolžina vse poti je znašala 3923 km. Poljska je poslala na tekme šest aeroplanov.

In — — —
Letalo »Ljublin R VIII Nr. 19« je krenilo na pot z defektom v motorju. Običajalo je blizu Tešina.

Letalo »Potez Nr. 25« je običajalo na Češkoslovaškem, ker mu je zmanjkalo olja.

Letalo »Ljublin R VIII Nr. 24« je običajalo dvakrat zaradi defekta v motorju.

Letalo »Ljublin R VIII Nr. 22« se je ustavilo blizu Krasnobroda motor. Letalca sta skočila iz njega s padali. Padajoče letalo je udarilo s padalom spuščajočega se letalca-opazovalca in ga do smrti ubilo. Pilot je ostal živ, letalo se je razbilo.

Zadnja dva aeroplana sta dosegla cilj, toda v tekmi sta zavzela zadnje mesto. Poleg starih razbitih aeroplanov in ene človeške žrtve je — — — krožni polet še eno nekretno: načelnik poljske avijacije polkovnik Rasky je napisal na velikem belem listu papirja prošnjo o ostavki.

Izražajoč sožalje poljskim soselem ob težki nesreči se vračamo iz Varšave v Termez, sedemo v aeroplanu in letimo proti onim nerazločnim ličam tam na obzorju. Današnji polet ne bo dolg. Nekaj 10 minut je od Amu-Darje se začnemo bližati sivi, ravnodušno skalnati verigi. Ona ne gleda na nas. Liki speča žival je vtaknila gobec in rep vase, ne vidiš, kje je začetek in kje je konec, kje je rep in kje noge.

Previdno brneč se vzpenjajo aeroplani v položnem kotu vedno višje. Tu, v nenavadni igri južnega planinskega zraka in svetlobe je treba delati vsako kretnjo s premišljenim prevdrom, z rezervo za manevriranje — vse obsegi in vse razdalje so varljive. Zdi se ti, da je gora blizu, v resnici je pa daleč. Misliš, da je še daleč, pa jo imaš tik pred seboj.

Da se ne primeri smrtna šala, se je treba še zelo daleč povzpeti na višino, ki nedvomno presega gorsko pregrado, in kreniti vodoravno, ne da bi v zadnjem hipu poskočili nad oviro.

Tako tudi storimo. Po dolgih pripravah se približamo verigi sivih skal, ki jih imamo globoko pod seboj. Tako previdno in trezno premagujemo sovjetski ravninski letalci gorske zapreke, ki so jim nekaj novega... A kaj za vrage je še to?

Za golim, sivim gorskim grebenom stoji še drugi, še bolj gol in siv, a kar je glavno — neprimerno višji. To, kar smo premagali, je bila samo prva stopnja, prvi prag pri vstopu k pravim granitnim višavam.

Razdalja med strmimi stenami in nami je neznatna. Tu — letiš naravnost — ne pridobiš na višini. Strnjenci lok se razprši, ne počez temveč vzdolž skalnatega koridorja. Letalci iščejo prelaze, sedla v grebenu, skozi

katerega bi bilo mogoče naprej. Prsti postajajo trdi — toplomer na krilu kaže 5 stopinj mraza.

Sedla v grebenu ni. Nemirno brneč s propelerji lezejo letala vedno višje. Drugače smo bili na poti vedno na isti višini s pilotom. Zdaj pa je spredaj sedeči nad zadaj sedečim kakor na vozu, ki se pomika v hrib. Nebo je bilo nad glavo, zdaj je pa poševno, padaš naravnost vanj z obrazom. Višinomer kaže višino — beli kazalci drse po črnem kazalniku proti nenavadnim številkam: 3500... 3700... 3800... Zadnja številka je tu šestica. Kaj bo treba priti do nje? A če tudi ona ne bo za dostovala?

Letimo nad drugo verigo v višini skoro 4 km. Priletimo nad dokaj široko, valovito planjavo. Tu, kakor tudi na grebenu, ni nobenih znakov živalskega ali rastlinskega življenja. Tu, v hudem mrazu, sredi večnega snega, ne more živeti niti najmanjši šopek sivega mah.

Pa tudi planjave je kmalu konec. Zopet strma stena jeklenih, neizprosno sivih skalnatih gor. Tu je najvišji greben Hindukuša — docela nerazumljivo, kako ga je mogoče premagati.

Náš strjen lok se dviga vedno višje. Višinomer je pokazal že 4 km, potem pa 4200, 4400 in 4500. Izgubil je strah in pomika se k številki 5 in še dalje. Dva aeroplana spredaj in mi z njima smo se docela prilipili k steni, letimo vzdolž nje, da zopet najdemo prehod, sedlo.

To pot se je sedlo našlo. Prileteli smo v Salang — edino sedlo, kjer je mogoče premagati grebene najvišjega pogorja v Aziji.

Ti kraji niso za ljudi. Te kraje na koncu sveta je pustila narava zase, da bi v samotni, brez vrvenja v veličini tišini mislila svoje planetarne misli. In človek, dvignjen po neukrotljivi drznosti lastnega tehničnega genija na te strašne višave, zadržiti in plaho umolkne.

To, kar se imenuje sedlo Salang, je v resnici zlovesč kaos poedinih ostrih, z ledom pokritih čer, globokih prepado in strmih skal. Ni in ne more biti točno označene poti v tej prežeči celjuti gorskih čekanov. Zračna patrolja se vleče čez Salang v vijugasti, lomljeni stezi.

V kaj se je izpremenila ta vrta družina, ki se je v tako lepem trikotniku dvignila z moskovskega in angorskega letališča! Klin letal se je prelomil, lete zdaj druga za drugim in skoro nasredajo drugo na drugo, zdaj zopet se razprše in izgube, valeč se čez ledene barijere in umikajoč se strašnim gorskim grebenom. Ljudje so že postali sinji od mraza, letala pokriva ivje.

Inghaunisu se je napravila pod radiatorjem debela sveča. Kazalec na višomeru kaže 5.700 in drhti pred zadnjo šestico na kazalniku. Prsti na rokah in nogah so otrpili. A grlo — grlo piše ne. Prestano divni zračni napoji, ta najredkejši človeku in ptici nedostopni zrak gornjih plasti atmosfere, zrak, ki se nikoli ne dotakne pralne zemlje. Se in še požirek hladnega napoja! Naj veter obžiga z mrazom ustnice in pronica skozi usnjeno čepico do ušes ter zbada z iglami kožo glave. Piti, brez prenehanja piti hladni šampanjec Hindukuša, kopati v njem grlo in pljuča do besnega valovanja krvi v senčih.

Višina je dosegla skoro 6 km. Zračni pritisk je občutno padel. Dihati je mnogo težje — od tod torej želja po neprestanem požiranju zraka v tej čudni

Na tak način si pridobiš najlepše zobe

a drugim nudiš veselje s Tvojim smehljanjem. Ohrani zdravje svojih zob, daj jim belino bisera, pomagaj Ti bo

Sargov
KALODONT
Lepši zobje

zračni opojnosti. Toplomer na krilu kaže že 14 stopinj mraza. Kar se motor ustavi. Drsimo strmo navzdol. Kaj je to? Katastrofa? Pripraviti padalo? Skočiti iz aeroplana... tu? Ne, tudi druga dva aeroplana sta ustavila motorje. Torej je nas Salang le izpustil. Glavni greben Hindukuša je premagan. Zdaj se spuščamo po inerciji iz višine malone šestih kilometrov. Divna vožnja! Riskiramo v razmahu preleteti Kabul in preskočiti v Indijo, kajti od Čarikarske doline, ki se je razprostrla pod nami vsa zelena, je samo 30 minut do indijske meje.

NI SLO.

Mihcu se noče v šolo. Stopi k telefonu in pokliče šolo. Oglasi se ravnatelj. Mihcu z izpremenjenim glasom: Moj Mihc je bolan in danes ne more v šolo.

— Hm, kdo pa govori?

NOGAVICE z ŽIGOM

Najboljše, najtrajnejše, zato 13 najcenejše!

Pierre Mille

Na operacijski mizi

... Ne vem, ali se je pripetilo res ali ne... čital sem to v nekem časniku. In ker tudi sam pišem v časnike, sem priložen vsaj javno zatrjevati, da je gola resnica vse, kar poročajo časniki, če že sam vsega ne verjamem.

Evo torej, kaj je bilo črno na belem v dotičnem časniku.

V saintgermainskem predmestju umira stara gospa. Ali so se je bližnji sorodniki naveščali ali pa jih je bila ona že do grla sita, živela je še zelo dolgo sama; stregla ji je skrbno samo služkinja, stara skoro tako, kakor je bila sama. Ko je izdihnila dušo, je začela služkinja spravljati v red njene papirje. In nepričakovano je našla listek, na katerem je bilo napisano: »Moj dragi kočnik v gornji celjuti je umeten, ima zlat vijak in znotraj je votel. V njem je trikratni briljant.

Služkinja je odvila zob in pogledala. V njem je bil res briljant. Vzela ga je. Toda gospa je bila natančna in previdna žena in takih listkov je imela več. Tako so njeni dediči zvedeli za briljant. In ko ga niso našli, so se spravili nad staro služkinjo. Sirota je po dolgem obotavljanju priznala, da je briljant vzela. Ker ga je pa takoj vrnila, je niso zlozili.

Ta prigoda je napravila name vtis »ameriške anekdote«, katero je prenesel spreten reporter na tla naše mirne Francije. Nisem ji verjel. Ko sem jo pa pripovedoval profesorju B., enem naših najboljših kirurgov, mi je dejal:

— To še nič ni. Pred leti sem operiral nekoga, ki je »veljal« 50.000 frankov.

— Če mislite tako, kakor razumejo ta izraz Američani, — sem pripomnil, —

ni to nič posebnega. Tovarnar avtomobilov M. Ford »stane« pet milijard. Pa tudi pri nas v Franciji...

— Ne, niste me razumeli. Reči hočem, da je moj pacient — živ ali mrtev res veljal 500.000 frankov, in sicer še v času, ko ste lahko dobili za naših 75 frankov funt sterlingov. Z drugimi besedami, če bi vam bila znana njegova tajna tudi po njegovi smrti, bi kupili njegovo truplo, in če bi dali zanj 400.000 frankov, bi še vseeno dobro zaslužili.

— Pa vendar ni bil zlat?

— Skoro da je bil. Prišel je k meni na kliniko l. 1921. Iz boljših krogov — to se mu je takoj poznalo, inteligenten, izobražen, lepega vedenja. Vsaj izdelo se mi je tako, ko me je prvič prosil, naj ga pregledam. Poznalo se mu je tudi takoj, da je trenutno brez sredstev. Bil je razburjen, nervozen, toda nobene bolezni nisem našel na njem. To sem mu tudi povedal. On je pa silil vame:

— Ne, ne, gospod doktor. Motite se. Saj ni mogoče, da bi mi nič ne bilo. Prosim vas, rentgenizirajte me. Od tega je odvisno moje življenje. Prepričan sem o tem.

— Kaj pa vam je? Kakšne znake bolezni imate?

— Začel je pripovedovati, toda zapletal se je v protislovja.

— Saj niti sam ne vem, kje — v črevalu ali v želodcu. Prav gotovo je pa v trebuhu. O tem sem trdno prepričan.

Natančno sem ga pregledal in prepal. Nič. Saj me razumete — simulantom sem videl v dolgih letih prakse mnogo. Koliko jih je prihajalo k meni med vojno, koliko sem jih poslal nazaj! Toda simulanta, ki bi zahtevali, naj ga operiram, še nisem videl. Bil sem prepričan, da imam opraviti s norcem. Pokazal sem mu vrata, pa je prišel zopet, drugič, tret-

jič, vsakokrat nervoznejši, nesrečnejši, vsiljivejši.

— Preiščite me vsaj z rentgenovimi žarki. To vas nič ne stane. Zakaj nečete?

In res, to ni bilo težko. Končno je to najboljši način iznebiti se nadležnega pacienta.

Ta radioskopija je bila ena največjih nepričakovanih v moji profesionalni karijeri. Človek, na videz povsem zdrav, kakor vi ali jaz, in celo bolj zdrav od naju obeh, je imel v prednjem delu slepiča tuje telo — tako veliko kakor navaden oreh. Kaj je bilo to — čvor, košček kosti ali čespljeva koščica? Dognati se to ni delo, toda jasno je bilo, da je operacija neizogibna. Tuje telo začne namreč dražiti tkanino slepega črevesa. Posledica je lahko vnetje. Ko sem povedal to svojemu pacientu, je začel od veselja poskakovati. Navadno ljudje niso tako veseli, če jim zdravnik pove, da jih bo rezal. Začelo se je razburjati, postalo je nemirno in med nama rečeno, ne brez vzroka, čeprav jih zdravniki prepričujejo, da sploh ni nevarno in da ne boli hudo. Ta je bil pa naravnost navdušen.

— Torej je tam, gospod doktor? Ste videli?... Kje ste videli to?... Vidite, saj sem vam pravil. Kdaj me boste operirali? Prosim vas čim prej, čim prej.

Kakor da se mu mudi na svatbo. Toda v zadnjem hipu je nastala ovira, ki bi bila lahko postala nepremagljiva. Trdovratno se je branil narkoze.

— Potem takem pa kar pojdit! — sem se razjezil. — Saj se vam ni treba dati takoj operirati. S tem lahko še počakate. Toda brez narkoze se take operacije ne delajo. Naj se kaj zgodi, pa bom imel sitnosti. Ste tega mi je treba.

— Ne razburjajte se, gospod doktor, nobenih sitnosti ne boste imeli. Če hočete, vam dam črno na belem, da sam ni-

sem hotel, da bi me narkotizirali in da mi bila to moja trdna volja... da mi verško prepričanje ne dovoljuje dati uspešni svojo vest. Prisegam, da se ne bom ganil. Ležal bom v vaših rokah liki kamen, liki deska. Boste že videli.

Jaz pa nisem hotel popustiti. Ali operacija z narkozo ali pa sploh ne — kakor vam drago. Ko se je prepričal, da ne bom popustil, se je udal.

— No, dobro... pa me narkotizirajte. Toda odrezanega slepega očesa se ne sme nihče dotakniti — po operaciji mi ga izročite v takem stanju, v kakršnem bo izrezan.

— Če hočete, zakaj pa ne. To vam lahko storim.

— Morate mi dati pismeno jamstvo. Fuj, kako mi je šel na živce! Razjezil sem se, češ, da ne bom podpisoval nobenega jamstva, da mora verjeti moji besedi.

— Torej mi obljubite? Dajte mi čast. Še dolgo je silil vame s svojim jamstvom.

— Torej mi obljubite? Dajte mi častno besedo!

— Ne smete dvomiti. Če sem obljubil, tudi storim.

Večina bolnikov se boji tudi narkoze. Noben ni prepričan, da se bo prebudil — in to je končno povsem naravno. Toda moj Rus je bil čudak. Sam je legel na operacijsko mizo, niti z roko ni ganil, ko so mu položili na obraz masko... In operacija je šla gladko od rok.

Ko se je pa zdrnil, je takoj vzkliknil:

— Kje je moj slepič? Svečano ste mi obljubili, da mi ga izročite, ne da bi se ga dotaknili.

— Ne razburjajte se! Nihče vam ga ni vzel. Ležite mirno.

Izrezani slepič sem bil dal položiti na stran. Toda v tem se me je polastila ra-

dovednost in začel sem ga otipavati. Bolnik se je zopet razburil.

— Ne dotikajte se ga! Ne dotikajte se ga! Moj je — moj je!

Bruhal je, kakor vedno po kloroformu, toda napenjal je vse sile, da bi govoril jasno in razumljivo.

— Kakor vam drago. Prav potreben mi je vaš slepič! Hotel sem samo pogledati, kaj je v njem.

— Ne! Za božjo voljo ne! Ne dovolim. Vzel je v roke slepič, pa je bil preslab.

— Ne morem. Ne morem sam... Razrežite ga. Samo tu, vpiroči mene.

— Dobro... No da, kamenček je ali pa koščica, kakor sem vam dejal.

— Vzemite ščetko in milo... osnažite ga...

Osnažili so ga. Bilo je nekaj majhnega, blestečega, zelenega, žarečega...

— Moj smaragd, — je šepetal bolnik tik pred onesveščanjem. — Moj smaragd! Končno! Dajte mi ga...

Vse, kar je mogel vzeti s seboj, ko so mu sovjetske oblasti dovolile odpotovati v inozemstvo, toda brez vsega imetja, razen obleke, ki jo je imel na sebi. In kolikokrat so ga preiskovali na meji! Da reši edino imetje, ki mu je bilo ostalo, je moj pacient pogoltnil smaragd v nadi, da mu narava drugi dan vrne njegov zaklad. Toda smaragda ni bilo na spregled ne drugi dan, ne naslednje dni. Lahko si mislite, kaj vse je siromak počel. Smaragd je bil očitno nekje obtičal. To se pripeti včas. Toda kje? Sam ni mogel določiti. Zato je tako silil vame, naj ga rentgeniziram, potem pa operiram.

Zato vam pravim, da je »veljal« petsto tisoč frankov, kajti v njegovem trebuhu je bil smaragd, vreden toliko. To je čudovito, mar ne?

Polne grudi**napeta meča**

oblikovno lepe, napete, očarljive dražesti razvija pri damah vsake starosti po zdravniških priporočilih »IDEAL« mikstura. Nerazvite, suhe grudi privede naglo do krasnega razvija in trdnosti. Že po 4 tednih uporabe se pokaže — kot izpričujejo številne zahvalnice — očitna napetost in zaokroženost. Mršave partije vratu dobe kmalu mameče mehke linije. Ven moleče kosti izginejo. Suha bedra se z »IDEAL« naglo okrepe. Jamstvo: denar nazaj, če ni uspeha. — Cena 12 Din, 3 steklenice 24 Din.

Dr. Nic. Kemény, Košice B, poštni predal 12/B 26, CSR.

M. Geršak
Ljubljana
kupuje
suhe gobe
fižol in orehe po
najvišji dnevni ceni

„Geco“

patrone z nemškim »Rothweilskim« smodnikom in nove vrste lovske patrone znamke »R«, napolnjeni z nemškim Hasloch brezdimnim smodnikom, ima vedno v zalogi

F. K. KAISER, puškar, Ljubljana, Kongresni trg šte. 9.

Prometni zavod za premog d.d. Ljubljana
prodaja po najugodnejših cenah samo na debelo

Premog

domači in inozemski za domačo kurjavo in industrijske vrste

Kovaški premog

kovarski, plavčarski in plinski

Brikete

Prometni zavod za premog d.d. v Ljubljani
Miklošičeva cesta šte. 15/A

Makulturni papir
kč a Din 4.—
prodaja uprava Slovenskega Naroda,

ČREVA

sortirana v vseh poljubnih debelinah, za vse različne klobase, krvave, jeterne, mesene, za salame itd., imam na zalogi po na novo znižanih cenah. Za razne krvave in jeterne klobase nudim tudi debela čreva (milharje) po isti ceni kot suha goveja čreva.

Trgovcem in večjim odjemalcem morem dati primeren popust.

Priporočam se vsem svojim dosedanjim odjemalcem in vam nove interesente, da si ogledajo zalogo.

Bergman Josip

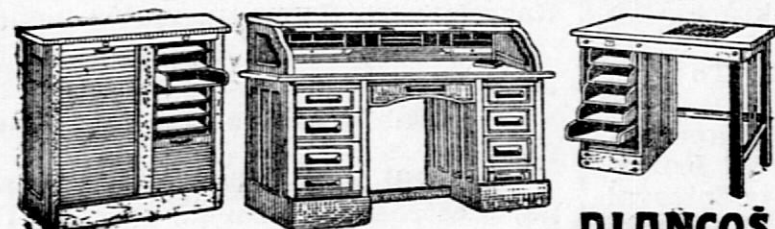
trgovina črev na drobno in debelo.

14408

LJUBLJANA,

POLJANSKA CESTA ŠTEV. 85, 87.

IZDELAVA VSAKOVRSNIH SPECIJALNIH PISARNIŠKIH MOBILIJ
DELO SOLIDNO IN GARANTIRANO, CENE KONKURENČNE.

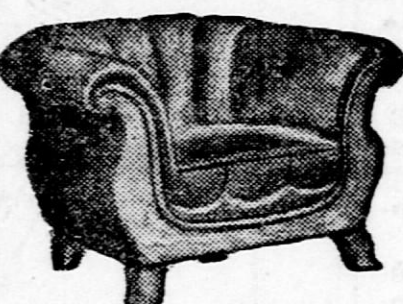

DLANCOŠ
mizarstvo
WOLFOVA 12.

BLAGO ZA JESEN**Kongresni trg 15**

nasproti nunske cerkve

V VELIKI IZBIRI IN NAJCENEJE PRI TVRDKI

NOVAK LJUBLJANA**Kobilica Avgust**

tapetnik in dekorater, Ljubljana
Dunajska cesta 25, vhod Dvořakova ulica 3
dvorišče (Tönniesova hiša)

Sprejema vsa tapetniška dela. Strokovno polaganje linoleja. Zaloga žimnic, žime itd.
Točna in solidna izdelava, nizke cene

Družabnika

sprejme prejšnja **FRAN SZANTNER**-jeva čevljarska delavnica. Resnemu reflektantu je event. tudi napredaj. Informirati še: Cankarjevo nabr. 7.

Prevažanje

vsakovrstnega blaga, bodisi kuriva, strojev, sešitve itd. v Ljubljani in izven Ljubljane z vozovi na konjsko uprego kakor tudi s tremi najmodernejšimi tovornimi avtomobili po dve-, tri- in sedem ton nosilnosti prevzema

PEDIČIJA TURK, LJUBLJANA, Masarykova cesta 9.
Telefon interurban 2157. 81/T

CE NIMAM DOBRE KOME
DOBITE DNEVNO SVEŽE PRAŽENO LE
PRI TVD. **B. MOJCH**
LJUBLJANA, VARNIKOV TRG 5.

Vsa plesarska in soboslikarska dela

izvršuje točno, solidno in po konkurenčnih cenah pod garancijo

J. HLEBŠ

družba z o. z.

pleskarstvo in soboslikarstvo Ljubljana, Sv. Petra c. 33.

Vsa plesarska in soboslikarska dela

peči

Velika zaloga samo

Ing. Guzeľ

Ljubljana - Šiška
Beljaška ul. 4, Celovška
cesta 56
Telefon 3292

Klišeeje

vseh vrst enobarone in večbarone izdeluje klišarna

Ljubljana**Jugoškafika**

Sv. Petra nasip
šte. 23
Telefon 2496

Josip Banjai**LJUBLJANA**

Miklošičeva cesta št. 20.

Priporoča veliko zalogo koles, šivalnih strojev, gramofonov, gramofonskih plošč, naj-novejši šlagerji. Radio-aparat.

Lovske puške

floberte, browning pištole, pištole za straženje psov, lovske in ribiške potrebščine ima vedno v zalogi

F. K. KAISER, puškar,

Ljubljana, Kongresni trg šte. 9

Dvokolesa, motorji, šivalni stroji.

otroški in igračni vozički, pneumatika, posamezni deli. Velika izbira, najnižje cene. Prodaja na obroke. Ceniki franko.

„Tribuna“ F. B. L.

tovarna dvokoles in otroških vozičkov,
LJUBLJANA, KARLOVSKA CESTA ŠTEV. 4.

Dražestne kodre

ki se neomejeno obdrža ob vlačnem vremenu in potanju, dosežejo dame in gospodje brez škarij-kodrala s Hela-essence za kodranje las. Tudi najmišnejšo glavico olepša Hela, tako da je vsaka odulactja odveč. Velik prihranek na času in denarju in obenem pospešuje rast las. — Pogled v zrcalo Vas bo navdušil. Takoj po uporabi polnost odulactanih las, dražestne frizure. Mnogo zahvalna. Posebno umetnice-igralke so polne hvale. — Cena Din 12.—, 3 steklenice Din 25.—, 6 steklenice Din 40.—

Dr. Nic. Kemény, Košice H, poštni predal 12/226, CSR.

NAJMODERNEJŠE VZORCE

ZAVES in PERILA

namiznih in kuhinjskih garnitur veze najfineje in najceneje

MATEK & MIKEŠ, LJUBLJANA

DALMATINOVA 13.

Entljanje, ažuriranje, predtiskanje takoj, »BRED« žepni robci komad 2 Din.

Ivan Novak**ZALOGA POHIŠTVA**

strojno mizarstvo

VIZMARJE

ŠT. VID NAD LJUBLJANO

se priporoča za izvršitev stavbnih in pohištvenih del.
DELO SOLIDNO. POSTREŽBA TOČNA. CENE ZMERNE.

Najboljši brnski blagovi

Zajamčeno čistotnost

moške in damske blagove

zadnjih novosti za

jesensko in zimsko sezijo

razpošilja starorenomirana zaloga tvornice sukna

SIEGEL-IMHOF, BRNO

Palačkého tř. 12, Československa.

Največja izbira. — Najnižje tvorniške cene. — Najsolidnejša izvršitev vseh naročil. — Na zahtevo vzorci zastoj in poštnine prosto.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica šte. 50 (v lastnem poslopiu)

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predjuni in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo safe - deposits itd. itd. itd.

Brsojave: Kredit, Ljubljana — Telefon št. 2040, 2457, 2548 Interurban 2706 2806 37-L